

ŠLOVENSKI vestnik

Letnik XXII.

Celovec, petek, 8. december 1967

Štev. 49 (1332)

Pravice človeka

temelj
lepše bodočnosti

V nedeljo 10. decembra bomo spet obhajali Dan človekovih pravic. Letos bo ta dan še posebno pomemben, ker bo pomenil pravzaprav že nekak uvod v mednarodno leto človekovih pravic, za katero je leto 1968 proglašila glavna skupščina OZN — v počastitev dvajsetletnice Splošne deklaracije o človekovih pravicah, ki je bila 10. decembra 1948 sprejeta v Združenih narodih.

Deklaracijo o človekovih pravicah so že ob njenem soglasnem sprejemu imenovali skupni ideal, ki ga morajo uresničiti vsi narodi sveta. Ta ideal pomeni, da smo vsi ljudje — ne glede na barvo kože, na jezik ali versko prepričanje, pa tudi ne glede na gospodarski in socialni položaj — enakovredni in enakopravni. Odpravljene so bili vsi privilegiji, ki jih je določena skupina ljudi nekada prejela za ob rojstvu; odstranjene so bile razlike, ki jih je včasih ustvarjalo premoženje tudi v dostojanstvu človeka. V smislu te deklaracije je človek enak človeku, vsak ima pravico do življenja, svobode in varnosti svoje osebnosti.

Večkrat se postavlja vprašanje, ali je deklaracija o človekovih pravicah izjava o moralnih normah ali pa izjava pravnih načel. Strogo vzeto seveda ni sestavni del mednarodnega prava ali prava posameznih držav. Pač pa splošno prevladuje mnenje, da je deklaracija izjava o splošnih načelih, ki imajo najvišjo moralno avtoriteto.

Torej lahko ugotovimo, da ima deklaracija avtoriteto, ki je morda večja od pogodb in zakonov. Zato je tudi razumljivo, da ima ta listina čedalje večji vpliv na zavest ljudi, na dejavnost vlad ter na narodne in mednarodne organizacije. Na pobudo Združenih narodov se določila te deklaracije vnašajo v posamezne državne zakonodaje, na deklaracijo pa se opirajo tudi razne mednarodne pogodbe.

Posebne pomena je deklaracija o človekovih pravicah seveda za ljudi v tistih deželah, kjer še vedno vladajo različne oblike diskriminacije. Tukaj ne mislimo samo na pojave rasizma. Velika opora v boju za pravice je deklaracija o človekovih pravicah tudi vsaki narodni manjšini, ki se mora prizadevati za doseg vsestranske in popolne enakopravnosti, za uresničenje načela, da »se vsa človeška bitja rodijo svobodna in enaka glede dostojanstva in pravic«.

Med države, ki so sprejele deklaracijo o človekovih pravicah in s tem priznale njena načela za najvišjo moralno avtoriteto, spada tudi Avstrija. S tem se je obvezala, da bo enako in pravično ravnala z vsemi državljani — ne glede na spol, jezik ali vero. Če pogledamo dosedanje manjšinske zakonodaje ter jo primerjamo z določili člena 7 državne pogodbe, potem moramo žal ugotoviti, da tako reševanje manjšinskih vprašanj ni v skladu z duhom deklaracije o človekovih pravicah.

Zato koroški Slovenci tudi ob letošnjem Dnevu človekovih pravic apeliramo na pristojne činitele v deželi in državi, da čimprej pristopijo k reševanju odprtih vprašanj. Pravična in za vse sprejemljiva rešitev, dosežena v sodelovanju s prizadeto manjšino, bi bila nedvomno dragocen prispevek tudi k mednarodnemu letu človekovih pravic, tistih pravic, ki so temelj lepše bodočnosti tako vsakega posameznega človeka kakor tudi velike družine — človeštva.

Odvrnjena vojna nevarnost

ki je grozila zaradi spora glede Cipra

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, je prišlo zaradi sredozemskega otoka Cipra ponovno do nevarne zaostrovanja, ki je vključevala celo nevarnost, da se stopnjuje v odkrit oborožen spopad. Resnost položaja dokazujejo tudi izjave v Ankari, po katerih ukrepi turške vlade za invazijo na Cipru nikakor niso bili le »prazne grožnje«, marveč resne priprave za primer, če ne bi uspelo doseči miroljubne rešitve spora.

Po večdnevni živahni diplomatski aktivnosti, pri kateri se je posebno glavni tajnik Združenih narodov U Tant spet izkazal kot spreten postrevovalac, je res uspelo doseči sporazum, s katerim vprašanje sicer še ni povsem rešeno, pač pa je odvrnjena neposredna nevarnost izbruha oboroženega spopada.

V omenjenem sporazumu sta se Grčija in Turčija obvezali, da bosta za začetek odpoklicali s Cipra vse liste vojaške kontingente, ki so bili na otoku več ali manj ilegalno. S svoječasno pogodbo o Cipru je bilo namreč Grčiji dovoljenih le 950 in Turčiji 650 vojakov, ki jih

smeta imeti na Cipru; v zadnjih letih pa so bile grške vojaške sile na otoku zvišane na 12.000 mož, medtem ko so se turške vojaške sile na Cipru povečale na 4000 mož. V Atenah in v Ankari so poudarjali, da služi vse to »krepitvi miru«; v resnici pa je šlo za očitno vmešavanje v notranje zadeve ciprskega ljudstva in za načrtno razplametenje nacionalističnih strasti med njegovim grškim in turškim delom — vse z namenom in ciljem, da bi izpodkopali neodvisnost Cipra in ga kot važno strateško postojanko vključili v načrte Atlantskega pakta, katerega članici sta obe »prizadeti« državi — Grčija in Turčija.

Le tako je razumeli sedanje pomisleke ciprske vlade, da bi brezpogojno pristala na grško-turški sporazum. Nadškof Makarios ni le poglavar ene izmed najstarejših cerkva, marveč hkrati tudi častihlepen politik in prebrisan diplomat. Iz dolgoletnih izkušenj ve, kaj dejansko pomeni »zaskrbljenost« Turčije in Grčije za usodo ciprskega ljudstva, zato je mnenja, da bo neodvisnost Cipra tudi v bodoče zagotovljena le tedaj, če jo bodo zajamčili Združeni narodi.

Učitelji za mir v deželi

Pod predsedstvom okrajnih šolskih nadzornikov Vouka in Mairitscha so učitelji, ki poučujejo na dvojezičnih ljudskih šolah velikovskega okraja, na delovnem posvetovanju v Šmihelu pri Pliberku izčrpno razpravljali o dvojezičnem pouku. Soglasno so ugotovili, da je pouk na dvojezičnih šolah polnovreden in v vsakem oziru enakovreden z enojezičnim poukom v drugih predelih dežele. Odločno so zavrnili nesprotna poročila, ki ogrožajo mimo sožitje obeh narodnosti v okraju.

V Makedoniji spet hud potres

Prejšnji teden so v obširnih predelih Makedonije spet zabeležili močan potresni sunek, ki je po mednarodni Richterjevi lestvici dosegel deveto stopnjo. Najbolj prizadeto je bilo majhno mestece Debar, ki leži kakih 90 kilometrov jugovzhodno od Skopja tik ob jugoslovansko-albanski državni meji. V tem mestu, ki z okolico vred šteje kakih 16.000 prebivalcev, so bila namreč skoraj vsa stanovanjska poslopja porušena ali tako močno poškodovana, da so jih morali prebivalci zapustiti. Brez strehe je ostalo okoli 10.000 ljudi, ki so našli prvo zavetje v šotorih ali v zasilnih kolibah, ki so jih zgradili iz raznih stvari, samo da bi se zavarovali pred dežjem in pozneje zlasti pred mrazom.

Potres v Debru pa je zahteval tudi človeške žrtve. V prvih dneh so iz ruševin izkopali osem trupel, kakih 40 poškodovanih pa so prepeljali v bolnišnice sosednih mest, kjer je nekaj oseb pozneje umrlo na posledicah.

Pristojne ustanove od občinske skupščine mimo republiških do zveznih organov so takoj začele z obsežno akcijo pomoči težko prizadetemu prebivalstvu v Debru. Pri tej akciji so se okoristili zlasti izkušnje, ki jih imajo še iz leta 1963, ko je katastrofalni potres porušil glavno mesto Makedonije Skopje. V obsežno akcijo solidarnosti pa so se tudi tokrat vključile številne druge države, med njimi Avstrija, da potom raznih humanitarnih organizacij pomagajo lajšati gorje predvsem s pošiljkami najbolj potrebnih stvari.

Potres, ki je povzročil v Debru veliko materialno škodo ter zahteval več človeških življenj, je vznemiril prebivalstvo tudi v mnogih drugih mestih Jugoslavije, registrirali pa so ga tudi v raznih drugih državah. Na področju Debra samega so v minulih dneh zabeležili najmanj 370 potresnih sunkov, od katerih pa so

jih prebivalci čutili le nekaj nad 70. Vsi ti sunki so izvirali iz istega epicentra, ki leži kakih 20 kilometrov severno od Debra na ozemlju LR Albanije.

Po dosedanjih vesteh je med potresom ali na posledicah poškodb zgubilo življenje deset ljudi. Vendar pa je vprašanje, ali je s tem seznam žrtev že dokončan. O posledicah potresa poročajo namreč tudi iz sosednih vasi, iz katerih pa še ni točnejših podatkov, ker so tisti kraji zelo težko dosegljivi. Zelo težaven pa je položaj tudi v Debru samem, kjer je takoj po potresu začelo močno deževati, v zadnjih dneh pa je zapadel sneg in je temperatura padla pod ničlo, tako da je začelo zmrzovati. V takih pogojih je usoda prebivalcev, ki so med potresom zgubili streho, še posebno huda.

Makedonija je v svoji zgodovini pretrpela že tri katastrofalne potrese. Prvi potres leta 518 je takratno Dardanijo popolnoma opustošil, središče te province — Skopje je bilo porušeno do temeljev. Toda njegovi prebivalci so zgradili spet novo Skopje. Tisoč let pozneje — leta 1555 — se je katastrofa znova zgrnila na to območje. Skopje je potres uničil in spet so ga na novo zgradili. Pred štirimi leti — 26. julija 1963 — pa je Skopje, ki je po zgodovini eno najstarejših, po stanovanjskih in industrijskih objektih pa eno od najmlajših jugoslovanskih mest, že tretjič doživelo katastrofalen potres. Do 80 % stanovanjskih zgradb je postalo neuporabnih, porušena je bila železniška postaja, uničene so bile tovarne in druge zgradbe, pod ruševinami pa je zgubilo življenje 1700 ljudi, medtem ko je 800 oseb ostalo invalidnih. Toda ob podpori celotne Jugoslavije in s pomočjo mnogih drugih držav je zraslo novo Skopje, ki ima danes že več prebivalcev kot pred potresom.

Sedanji potres v Debru je najhujši po katastrofi leta 1963 v Skopju. Vendar pa se tudi med razvaline Debra spet začena vračati novo življenje.

Mednarodno sodišče obsoja Ameriko

V Roskilde blizu Kopenhagena na Danskem je prejšnji teden zaključilo svoje delo mednarodno sodišče za vojne zločine, ki mu predseduje znani britanski filozof in bорец za mir Bertrand Russell. Med daljšim zasедanjem so člani tega sodišča proučili gradivo, ki so jim ga predložile anketne komisije, sestavljene iz francoskih, ameriških, kubanskih, italijanskih in švedskih strokovnjakov, ki so obiskali Severni in Južni Vietnam ter se na licu mesta spoznali s podrobnostmi sedanje vojne. Sodišče pa je zaslišalo tudi številne prič, med katerimi so bili bivši ameriški vojaki, torej neposredni izvrševalci grozot, ki se jih poslužuje Amerika v boju proti vietnamskemu ljudstvu; med pričami pa so bile tudi žrtve ameriške agresije.

Na podlagi teh pričevanj ter upoštevanja določil mednarodnega prava je sodišče ugotovilo, da je Amerika kriva napada, genocida in drugih kršitev mednarodnega prava. V podrobnostih se ugotovitve sodišča glasijo:

- Ameriška vlada je izvršila napad.
- Ameriška vlada je uporabljala ali preizkušala orožje, ki ga prepoveduje mednarodno pravo.
- Vojni ujetniki v ameriških rokah so bili podvrženi ravnani, ki je v nasprotju z mednarodnimi določbami o vojnih ujetnikih.
- Civilno prebivalstvo je bilo podvrženo nečloveškemu ravnanju, s čimer se je kršilo mednarodno pravo.
- Ameriška vlada je zagrešila genocid v Vietnamu.
- Vlade Tajske, Filipinov, Južne Koreje, Avstralije, Nove Zelandije in Japonske so tudi krive, zaradi pomoči, ki jo nudijo Ameriki.

Neprijetna resnica za Bonn

Vladne in druge »uradne« kroge v Zahodni Nemčiji je spet zajelo hudo razburjenje. Tokrat je bil vzrok predsednik tako imenovanega »združenja« za nedeljivo Nemčijo Wilhelm Wolfgang Schütz, ki se je v posebni spomenici, naslovljeni na bonško vlado, zavzel za »državnopravne« odnose med obema nemškima državama, hkrati pa vladi v Bonnu osporaval pravico, da si lasti monopol zastopstva vsega nemškega naroda.

Sama na sebi pobuda Schütza za navezavo odnosov med obema nemškima državama sicer ni nič novega, saj o možnosti srečanja med zahodnonemškim kanclerjem Kiesingerjem in predsednikom vzhodnonemške vlade Stophom razpravljajo celo že v Bonnu. Toda Schütz je razburil bon-

ske duhove predvsem zaradi tega, ker se njegova zamisel ne omejuje več samo na »de-facto« priznanje, marveč predvideva tudi »de-jure« priznanje Vzhodne Nemčije. To pa bi pomenilo načelni odstop celo od sedanjih zahodnonemške ustave, ki nalaga dolžnost prizadevanja za zopetno združenje Nemčije, torej cilja, ki bi postal iluzoren, če bi prišlo do uradnega priznanja Vzh. Nemčije.

Vendar pa stališče, ki ga zastopa Schütz, niti ni tako nestvarno, kakor skušajo to prikazovati v Bonnu. Predvsem nemško ljudstvo (in končno gre za usodo tega ljudstva in njegove domovine) ima očitno nekoliko drugačno mnenje glede teh vprašanj. Posebna anketa, ki so jo pred nedavnim izvedli v Zahodni Nemčiji, je namreč pokazala, da 90 odstotkov vprašanih odobrava neposredna pogajanja med vladama obeh nemških držav, medtem ko je 51 odstotkov vprašanih izrazilo mnenje, da bo nekoga dne treba Vzhodno Nemčijo priznati kot Nemško državo.

Bonski krogi se v svojem sedanjem razburjenju torej ne morejo sklicevati na večino nemškega ljudstva, kajti to ljudstvo očitno bolj trezno presoja dane razmere, kot to delajo politiki v Bonnu.

Vojni zločini ne smejo zastarati

V Združenih narodih razpravljajo o posebni konvenciji, s katero naj bi preprečili vsako zastaranje vojnih zločinov in zločinov proti človeštvu.

Osnutek deklaracije predvideva, da storilci vojnih zločinov, kakor so bili opredeljeni v ustanovni listini mednarodnega sodišča v Nürnbergu, nadalje storilci zločinov proti človeštvu, storjenih med vojno in v mimem času, ter končno udeleženci pri takih zločinih ne morejo biti deležni privilegija zastaranja.

Kot zločin proti človeštvu se tolmačijo genocid, suženjstvo, nehumana dejanja, izvirajoča iz politike apartheida, uboj, iztrebljenje, izgon ali odvzem lastnine z oboroženo silo ter preganjanje v vojni all miru iz socialnih, političnih, gospodarskih, rasnih, verskih ali kulturnih razlogov.

V borbi za notranjo premoč:

EGS se čedalje bolj razdvaja

Evropska gospodarska skupnost zabaja iz krize v krizo. V vsaki krizi je na znotraj in na zunaj bolj razdvojen. Ta razdvojenost se ne kaže le v ponavljajoči se različnosti stališč njene stalne komisije na eni in ministrskega sveta šestorice na drugi strani, marveč se kaže zlasti v vedno spet nasprotujočih si stališčih njenih članic, vse eno, če je v ospredje zanimanja ene izmed njih postavljeno vprašanje skupne agrarne politike ali pa pridružitve ene izmed tretjih držav, ki stremijo po tej poti priti do ureditve odnosov z EGS.

Na področju vprašanja skupne agrarne politike se francoski kmetje borijo proti vsiljenim koristim Zahodne Nemčije, kar vedno spet dokazujejo množične demonstracije francoskih kmetov, ki se čutijo v prid nemških zastopstev. Kakor v tem primeru je tudi v primeru ureditve odnosov s tretjimi državami iskati vzroke nasprotujočih si stališč v borbi za premoč v EGS. Najbolj si pri tem nasprotujeta Francija in Zahodna Nemčija. Kakor pa kaže primer avstrijskih prizadevanj za pridružitve k EGS, je zadnje čase v tem trenju tudi Italija začela s svojimi računi, ki v marsičem nasprotujejo računom ostalih članic.

Najbolj trmasto svoje koristi v EGS zastopa Francija. To je zadnje čase spet pokazala ponovna izjava francoskega predsednika de Gaulle, da odklanja razgovore z Veliko Britanijo glede njenega vstopa v EGS kot redna članica. Ozadje ponovnega »ne« na britansko zahtevo za pristop v EGS je ravno tako očitno, kakor pa je očitno ozadje »ja« ostalih članic EGS, zlasti Zahodne Nemčije in Italije: Francija hoče preprečiti, da bi s vstopom Velike Britanije zgubila svoj dominirajoči položaj v EGS, ostale članice pa hočejo prav po tej poti »ukrotiti« trmasto Francijo in njenega de Gaulle, ki škoduje tako odnosom med članicami samimi, kakor tudi ureditvi kopice odnosov s tretjimi državami, ki so zaradi tega in blokovsko zaprte politike EGS še vedno nerешeni. Nerешeni enako v škodo njenih članic, kakor tretjih držav, zlasti držav EFTA in drugih evropskih držav.

Te države si od britanskega pristopa obeta, da se bo z njim zmanjšal pritisk EGS na nje, zlasti na področju carin. Ta pritisk občutijo vse te države enako, kakor ga občuti naša država ali pa Jugoslavija, s katero želijo zlasti Italija, Holandska in Zahodna Nemčija stopiti v dalekosežnejšo kooperacijo, kar pa zavirajo visoke carine EGS.

Do tega pritiska je pred kratkim zavzel tudi predsednik Tito jasno stališče. Ker EGS podobno kot naši državi tudi Jugoslaviji ovira ustrezen izvoz v njeno območje, je Tito dejal, da bo spričo tega tudi Jugoslavija omejila uvoz iz EGS. »Tudi nam ni treba jemati od njih vsakega blaga«, je dejal, »temveč se lahko preusmerimo in poiščemo partnerje drugje, zlasti pa tam, kjer so bolj pripravljeni kupovati naše blago. Zato mislim, da gre pri tem za skupno korist za nas in za naše najmočnejše partnerje na zahodu, da lahko ob večjem izvozu naših pridelkov in izdelkov tudi več kupujemo od njih.« Ta izjava je zbudila v javnosti članic EGS veliko pozornost in bo gotovo podobno vplivala na njihova nasprotja, kakor pa prijava britanskega vstopa. Končno je Jugoslavija za EGS trg in partner 20 milijonov ljudi.

V okoliščinah, ko gospodarska recesija zaradi njene zaprtosti enako pretresa ustroj EGS, kakor pretresa druge evropske industrijske razvite države, sta iz njene sedanje razdvojenosti pravzaprav le dve poti: ostati na sedanji poti, ki mora končati z njenim razpadom, ali pa urediti svoje odnose z EFTA in s SEV (Sporazum za vzajemno pomoč) vzhodnih evropskih držav ter z ostalimi evropskimi državami. Odločitev leži edino pri EGS sami.

ZVEZNA GOSPODARSKA ZBORNICA:

Odgovornost gospodarskih činiteljev vedno težja

„Povejmo vsem, ki jih tiče: Pred nami je čas, ki bo od nas poleg dela zahteval tudi zvrhano mero zavesti odgovornosti“ je 24. novembra pred predstavniki obrtnega gospodarstva na občnem zboru zveze gospodarske zbornice dejal njen predsednik Ing. Salinger, nakar je nadaljeval: „Mislim, da moramo vsi, ki z ponovno dokazano zavestjo odgovornosti sooblikujemo usodo našega narodnega gospodarstva, v luči angleškega primera veliko na novo premisliti. S tem nočem reči, da nas ista stvarnost v Avstriji sili k podobnim konsekvencam. Pač pa se moramo poslužiti vseh realnopolitičnih možnosti, da si prihranimo razvoj, katerega konsekvence bi imele za posledico veliko težje žrtve za vse sloje prebivalstva.“

S tem v zvezi je v teku svojih izjavij ugovoril, da bo gospodarska rast, ki je lani znašala še 4 odstotke, letos dosegla kvečjemu 2 odstotka. Industrijska proizvodnja je v zadnjih mesecih nazadovala pod lansko raven. Število prostih delovnih mest je bilo koncem septembra za 38 % manjše, kakor v istem času minulega leta. Investicijska dejavnost je padla za 11 odstotkov. Ker gospodarska podjetja v zadnjih letih niso posvečala dovolj pozornosti znižanju proizvodnih stroškov, se podraževanje blaga ni ustavilo, marveč gre svojo pot naprej.

Koper nova srednjeevropska vrata v svet

Na istem kraju, kjer je pred 9 leti v koprski luki pristala prva ladja, je bila minulo soboto slavnostno odprta takomenovana koprška železnica, železniška proga Koper—Peršnica—Divča. Z 31 kilometrov dolgo progo je najmlajše jadransko pristanišče dobilo poleg cestne tudi železniško povezavo s svojim zaledjem, ki ni le v osi slovenskega gospodarskega potenciala Maribor—Ljubljana—Koper, marveč ga predstavlja tudi gospodarski potencial severnega in severozahodnega dela Podonavja. Po železnici je sedaj Koper od pomembnih prometnih vozlišč evropskih železniških prog na jugoslovanski severni meji od Jesenic preko Nove Gorice oddaljen le še 166 km, preko Ljubljane 212 km, od Sentilja pa 318 km.

S slavnostno otvoritvijo proge, kateri so prisostvovali predstavniki 20 držav, je bila končana tretja faza izgradnje koprške luke in koprškega industrijskega bazena. Po ureditvi pristanišča je bilo koprsko območje kot prvo v Jugoslaviji leta 1964 proglašeno za prsto carinsko cono. Po tej drugi fazi se je pričelo naglo razvijati. Letos bo znašal njegov promet več kot 800.000 ton.

Kakor pristanišče je tudi železnico zgradilo podjetje Luka Koper. Zaenkrat dopušča proga letni promet 800.000 ton blaga v obe smeri. Ko bo prihodnje leto dograjeno

izogibalšče pri Hrastovaljah, se bo ta zmogljivost povečala na 1,4 milijona ton. Z priključitvijo proge na omrežje elektrificiranih mednarodnih prog Sežana—Ljubljana—Jesenice na eni in Maribor na drugi strani, pa se bo zmogljivost proge še povečala. Razvoju Kopra v pomembno pristanišče srednje Evrope, zlasti pa podonavskega območja ne stoji nič več nasproti. To območje ima sedaj v Koprju najboljše, najmodernejšo in prometno najbolj ugodno pristanišče ob Jadranu, Slovenci pa smo dobili z njim na široko odprta gospodarska vrata v svet.

Gospodarska rast naprej upada

Medtem ko se je v območju EGS gospodarska recesija tekom poletja ustavila, pri nas o tem ne more biti govora. Recesija traja naprej in — po ugotovitvah zvezne gospodarske zbornice — zavzema čedalje večji obseg. Na njenih posledicah trpijo tudi že industrije, ki so v prvem polletju še razmeroma dobro odrezale. Zlasti jih občuti industrija stavbenega železa in jekla ter strojev, katere proizvodnja je bila v prvem polletju še za 18,1 odstotka višja od lanskega prvega polletja. Ta industrija je v največji meri odvisna od investicijske dejavnosti, le-ta pa je čedalje manjša.

Večanje recesije zadnje mesece občutita tudi kemična industrija in industrija papirja, katerih proizvodnja je bila v prvem polletju še za 7,3 in 1,4 odstotka nad ono lanskega prvega

polletja. Vse težavnejši pa postaja položaj za tiste industrije, ki so imele že v prvem polletju nižjo proizvodnjo kot lani. Med njimi je to zlasti industrija usnja in predelave usnja. Pri usnju je proizvodnja padla za 20,1 odstotka, v industriji njegove predelave pa za 11,1 odstotka. Močno je v prvem polletju nazadovala tudi proizvodnja rudnikov in sicer za 8,9 odstotka.

Produkcija ostalih industrij je bila v primerjavi s prvim polletjem minulega leta v letošnjem prvem polletju nižja: v livarnah za 6 odstotkov, v tekstilni industriji za 4,4, v kovinski industriji za 3,5, v industriji vozil za 2, v industriji oblačil in v industriji kamnov vsakokrat za 1,2, v predelavi železa za 0,9, v elektroindustriji pa za 0,6 odstotka.

Pomoč nerazvitim državam popušča

Na zasedanju ministrov držav članic OECD (organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj) v Parizu je bilo konec minulega tedna ugotovljeno, da je lani 21 članic te organizacije državam v razvoju nudilo pomoč v višini 9,9 milijard dolarjev, kar je za 400 milijonov dolarjev manj kot leta 1965. Od tega zneska je odpadlo na dvostranske javne dajatve 5,9, na dajatve privatnega sektorja pa 3,4 milijarde dolarjev. Okoli 500 milijonov dolarjev so iz držav OECD dobile multilateralne ustanove.

Ena glavnih ovir za večjo pomoč državam v razvoju je po mnenju generalnega sekretarja te organizacije Kristensena visoka obrestna mera kapitalnega izvoza nekaterih

držav v državi v razvoju. Najbolj je vendar pomoč ovirala nagla gospodarska rast v industrijskih državah v zadnjem desetletju, ker jo niso spremljale ustrezne dajatve pomoči. Te dajatve predstavljajo sedaj manjši odstotek narodnega dohodka kot so ga predstavljale pred šestimi leti.

Pri vsem tem pa najbolj vznemirja naraščajoče breme dolgov, ki jih imajo države v razvoju. Obseg teh dolgov je OECD za leto 1965 ocenila z 40 milijardami dolarjev. Močno zavira pomoč državam v razvoju neenačkomen razvoj industrijskih držav, od katerih nekatere same potrebujejo dalekosežno pomoč, da v razvoju lahko sledijo razvitejšim državam.

MINULI TEDEN V AVSTRIJI:

Državni uslužbenci so volili poklicna zastopstva

Za uslužbenci po gospodarskih in drugih podjetjih v državi so sedaj tudi uslužbenci po državnih uradih in ustanovah dobili svoje poklicno zastopstvo, ki ga doslej niso imeli. Za neposredne volitve tega zastopstva je bilo v državi 154.626 volilnih upravičencev. Svoje volilne pravice se jih je poslužilo 95,4 odstotka. Volili pa so tako-le: 85.282 volilnih upra-

vičencev je volilo ÖAAB, ki je s tem dobil 174 mandatov v poklicnih zastopstvih: 46.975 jih je volilo SPÖ in je ta dobila 80 zastopnikov. Tretja lista, to je lista uradnikov je dobila 5867 glasov in 5 mandatov, ostale liste (KP, DFP in imenske liste) pa so dobile skupno 5351 glasov in 14 mandatov.

Socialisti so dobili večino med uslužbenci parlamenta, kjer so dosegli 3 mandate, medtem ko je ÖAAB dosegel le 2 mandata. Večino so dobili tudi v notranjem ministrstvu (5 : 2), v socialnem ministrstvu (3 : 2), in v ministrstvu za promet (3 : 1). V ostalih ministrstvih in v uradu zveznega kanclerja je dobil večino mandatov ÖAAB. Večino so socialisti dosegli tudi pri uslužbencih v varnostni službi, to se pravi med policijo in orožništvom. V njenih štirih skupinah so po centralnih uradih dosegli skupno 16 mandatov, medtem ko jih je ÖAAB dosegel le 13.

Na Koroškem so socialisti tudi v poklicnih zastopstvih učiteljev dosegli večino. V osrednjem odboru učiteljev pri koroški deželni vladi so dobili po glasovih večino 53 odst., vendar so v njem s tremi odborniki enako zastopani kot ÖAAB.

V ponedeljek in torek minulega tedna so železničarji volili svoje poklicno zastopstvo. Pri tem so v zveznem zastopstvu socialisti dosegli 16 mandatov, ÖAAB in komunisti pa po enega. Na Koroškem so dosegli socialisti 11 mandatov, komunisti 1, ÖAAB pa nobenega.

POŠIROKEM SVETU

BEOGRAD. — V Kruševu Obličju je prejšnji teden umrl Petar Lekić, ki je s svojimi 128 leti veljal za najstarejšega Jugoslavana. Vse življenje je ta očanec v glavnem pasel ovce, v prvi svetovni vojni je bil ujet, poročil pa se je šele v starosti 60 let in je kljub temu pol stoletja preživel v zakonu. Pri zdravniku je bil vsega skupaj le trikrat in pred štirimi leti mu je znova zrastle šest novih zob.

ATENE. — Kako »demokratičen« in »human« je sedanji vojaški režim v Grčiji, dovolj zgovorno pove naslednji primer: ko je nizozemska vlada predlagala, da bi sprejela žrtve tega režima, ki jih imajo internirano na alokih Leross in Jaros, je grški notranji minister Stilianos Patokos na tiskovni konferenci izjavil, da Nizozemski svetuje, naj se ne zanima za te »poštasti v človeški podobi«. Rodoljubi, ki se bojujejo za demokracijo in svobodo svoje domovine, za tega patentiranega demokrata torej niso ljudje, marveč »pašasti«, ki imajo morda le slučajno človeško podobo. Isti minister je tudi pozval prejšnjega predsednika grške vlade Karamanlisa, ki živi v tujini, naj se vrne domov in »občuti«, kako se postopa s sovražniki dežele.

WASHINGTON. — Čeprav je ameriška vlada sprejela vrsto zakonov, ki zagotavljajo črnemu prebivalstvu enake pravice, o enakopravnosti črncev se zdaleka ne more biti govora. Električni računalnik, katerega so dali podalike o desedajseti ureditvenju določil teh zakonov, je izračunal naslednje: pri sedanjem tempu rasne integracije bo minilo od 97 do 2283 let, pač glede na razna področja družbenega življenja, preden bo temopoltemu prebivalstvu Amerike zagotovljena popolna enakopravnost z belimi državljani. Seveda gre tukaj le za teoretične račune, ki pa so kljub temu dovolj značilni za razmere v državi, katera si tako rada lasti monopol v vseh vprašanih demokracije in svobode.

DIJAKARTA. — V ponedeljek minulega tedna se je po velikem deževju porušil nedograjeni jez Sempor na Javi, kjer je velikanski val blata zasul tri vasi. Katastrofa je zahtevala 138 človeških življenj, obseg materialne škode pa doslej še ni znan. Podobna nesreča je doletela Indonezijo že letos meseca marca, ko je po hudih nalivih popustil jez Solo. Takrat je zgubilo življenje 166 oseb, pol milijona ljudi pa je ostalo brez strehe, kajti uničenih je bilo 30.000 hiš.

LIZBONA. — Na Portugalskem je prišlo do katastrofalnih poplav, ki so po desedajsetih vesteh zahtevale daleč nad 400 človeških žltev. Posebna huda je bil prizadet kraj Villa Franca de Xira, kjer je izgubilo življenje 214 ljudi; v malem upravnem središču Quintas, kakih 60 kilometrov severozahodno od Lizbone, pa je od skupno 156 prebivalcev živih le še 66.

ADEN. — Južni del arabskega polotoka, ki je pred nedavnim postal neodvisen, se imenuje zdaj Ljudska republika Južni Jemen. Prvo vlado te dežele je sestavil Katan Mohamed Al Sabi, ki je hkrati postal tudi poveljnik oboroženih sil. Izjavil je, da se bo nova republika včlanila v Arabsko ligo in v OZN ter da bo vodila nevtralnopolitično. Edina politična organizacija v tej deželi je narodnoosvobodilna fronta, katere poveljstvo bo obdržalo tudi zakonodajno oblast, dokler ne bodo pripraviličasne ustave južnega Jemena.

BEOGRAD. — Ob nedavnem državnem prazniku — Dnevu republike — je predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito tudi letos sprejel odlok o pomilostitvi več obsojencev. Nadaljnega prestajanja zapornih kazni je bilo oproščeno 132 oseb, medtem ko je bila 425 obsojencev kaznen znatno znižana.

HAVANA. — Prihodnje leto bodo na Kubi začeli izvajati nov šolski zakon, s katerim bo v tej deželi izvedena obsežna reforma šolstva. Uvedena bo namreč desletna osnovna in srednješolska obveznost, medtem ko je bilo doslej obvezno le šestletno osnovno šolstvo. Poleg tega bo vlada povečala tudi število študentov, da bi vsem omogočila šolanje tudi v srednjih in strokovnih šolah.

KINSHASA. — Na podlagi amnestije, ki jo je objavil kongoški predsednik Mobutu, se je v deželo vrnilo tudi kakih tisoč katanških žandarjev, ki so po neuspelem državnem udaru skupaj z belimi najemniki živeli v taboriščih v Ruandi. V teh taboriščih je zdaj ostalo le še nekaj več kot sto belih najemnikov, ki so sodelovali v uporu proti kongoški vladi ter so jih pozneje oborožene sile Ruande razorožile in poslale v taborišča. Beli najemniki so doma iz Belgije, Francije, Italije, Velike Britanije, Portugalske, Rodezije, Izraela, Španije, Grčije, Zahodne Nemčije, Luksemburga in Južne Afrike.

NEW YORK. — Ameriški obrambni minister McNamara je bil imenovan za predsednika svetovne banke. Toda McNamara boje ni edini član ameriške vlade, ki bo zapustil sedanj položaj. Revija »Newsweek« namreč ve poročati, da bosta McNamara pomenoma tudi minister za kmetijstvo Orville Freeman in minister za finance Henry Fowler. Poleg tega pa namerava odstopiti tudi sedanj ameriški predsednik v Združenih narodih Arthur Goldberg. V obveščeni krogih menijo, da so vzroki teh zamenjav »volilnega značaja«.

KAIRO. — Sovjetska zveza in Združena arabska republika sta podpisali sporazum, po katerem bo Sovjetska zveza poslala Egiptu nadaljnjih 100.000 ton pšenice. Že v začetku tega leta je namreč prejela Združena arabska republika 400.000 ton pšenice iz Sovjetske zveze.

NEW YORK. — Skupina desetih držav, med katerimi je tudi Jugoslavija, je zahtevala, da se čimprej začne pogajanja o prepovedi atomskega orožja. Prepoved bi razlagali z mednarodno konvencijo, pogajanja pa naj bi potekala na posebni mednarodni konferenci.

HELSINKI. — Na povabilo finskega predsednika Kekkonena je državni predsednik Sovjetske zveze Nikolaj Podgorni obiskal Finsko, da se udeleži svečanosti ob 50-letnici finske neodvisnosti.

RIM. — V sosedni Italiji so od začetka tega tedna v prometu tudi bankovci za 50.000 in 100.000 lir. Bankovca takih vrednosti so uvedli zato, da bi olajšali plačevanje velikih vsot denarja v gotovini.

IZ DRUGIH LISTOV:

MED NOVIMI KNJIGAMI:

Ist Österreich ein Kulturstaat?

Österreich rühmt sich, ein Kulturstaat zu sein.

Viele Österreicher sehen mit Verachtung auf andere Länder herab, die — angeblich — keine Kulturstaaten sind.

Wir rümpfen die Nase über »Tschuschen« und »Kameltreiber«.

Wir machen uns über die »Böhm« lustig, wenn sie deutsch sprechen.

Wir benützen sie in unseren Kabarets, um das Publikum zum Lachen zu bringen.

Wir haben ja einen Mozart und einen Beethoven.

Wir haben einen Musil und einen Csokor.

Österreich ist ein Kulturstaat.

Und als Kulturstaat haben wir uns verpflichtet, auch die nicht-deutschsprachigen Volksgruppen unseres Landes in ihren Rechten zu schützen. Wir haben uns dazu nicht bloß aus moralischen Gründen verpflichtet, sondern weil es sowohl im Staatsvertrag von St. Germain-en-Laye wie im österreichischen Staatsvertrag vom 15. Mai 1955 steht. Aber was kümmert Rowdies und Kulturbarbaren die Kultur? Was kümmert Hinterwäldler, die über ihre Nasenspitze nicht hinaussehen, die Welt? Sie schreien lautstark, wie sehr die österreichische Minderheit — sie nennen sie patzig die »Deutschen« — in Südtirol unterdrückt werden.

Aber wenn in Österreich in einem burgenländischen Ort die Kirchentafel in deutscher und kroatischer Sprache abgefaßt ist, dann schmieren sie den kroatischen Text als Lausbuben, die sie sind, an. Und wenn ein neugeweihter Priester in seinem Heimatort die Primiz feiert und wenn man ihm eine Begrüßung in seiner slowenischen Muttersprache vor die Kirchentüre hängt, dann reißen eben solche Lausbuben diese Inschrift herunter. Denn wir sind ja ein Kulturstaat.

Und kein Mensch nimmt davon Kenntnis. Die Presse, die Kirche, das Parlament, die Regierung — alle halten still, wenn katholische österreichische Bundesbürger kroatischer od. slowenischer Muttersprache in ihren Rechten gekränkt und verhöhnt werden.

Was geht das das Kulturland Österreich an?

Halten wir also auch den Mund, wenn von Südtirol gesprochen wird?

„Kampf dem Krieg“, Nr. 7—8/1967

Jubilejna izdaja „Desetega brata“

v knjižni zbirki celjske Mohorjeve družbe

Stoletni jubilej prvega izida Jurčičevega „Desetega brata“ je celjska Mohorjeva družba počastila s tem, da je to „pravo narodno knjigo“ — kakor je Jurčičev roman imenoval tedaj vodilni slovstveni kritik Fran Levac — sprejela v svojo letošnjo knjižno zbirko. V celoti obsega ta zbirka tudi letos več zanimivih knjig, ki bodo gotovo napravile veselje številnim bralcem. Poleg „Desetega brata“ spadajo v zbirko še koledar za leto 1968, nadalje knjiga o družinski vzgoji, ki sta jo pod naslovom „Naše življenje“ spisala dr. Eman Pertl in prof. Miša Krašovic-Pertlova, ter končno obširno in aktualno delo „Pokoncilski katoliški etos“ izpod peresa dr. K. Vladimira Truhlarja.

V kratkih besedah hočemo letošnje knjige celjske Mohorjeve družbe predstaviti tudi bralcem našega lista. ● **DESETI BRAT**, prvi slovenski »izvirni roman«, je vsekakor tako znano delo, da o vsebini ni treba več posebej govoriti. Zato navedemo tukaj raje nekaj podatkov, ki jih je o njem zapisal ob koncu knjige Jože

natisu, sicer z vsemi ilustracijami, toda v majhni nakladi. Medtem ko je bil roman za ti dve izdaji precej predelan, pa ga je celjska Mohorjeva družba leta 1936 ponovno izdala v Koblarjevi priredbi, ki je v celoti ostala zvesta Jurčiču. To besedilo je bilo sprejeto tudi v letošnjo jubilejno izdajo, ki jo poleg tega krasijo še vse čudovite ilustracije Ivana Vavpotiča. (Omeniti je treba, da je po vojni izšel »Deseti brat« med drugim tudi pri celovski Mohorjevi družbi.)

● **NAŠE ŽIVLJENJE** je naslov knjige, v kateri dr. Eman Pertl in prof. Miša Krašovic-Pertlova govorita o važnih vprašanjih družinske vzgoje s posebnim oziranjem na spolno področje. Obširno snov sta avtorja razdelila na tri večja poglavja: prvo poglavje obravnava spolno poučitev in spolno vzgojo doma in v šoli, v drugem poglavju je govora o vzgoji za zakon, medtem ko je tretje poglavje posvečeno zakonskemu življenju samemu, to je življenje v družini ter posebnostim zakonskega življenja v posameznih življenjskih obdobjih. Za svojo »resnično povest o našem življenju« sta se avtorja odločila z željo, da bi si današnji človek zavestno in smotrno utiral pot k pravi življenjski sreči, kajti — kakor poudarjata pisca v uvodniku k svoji knjigi: samo pravilna, pravočasna, načrtna in nepretrgana spolna poučitev in spolna vzgoja lahko oblikujeta »golega« človeka v zavestnega

Dr. Robert Hlavaty SEDEMDESETLETNIK

V Trstu je v začetku tega tedna obhajal svoj 70-letni življenjski jubilej dr. Robert Hlavaty, predsednik tržaške Slovenske prosvetne zveze in eden izmed vodilnih predstavnikov slovenskega narodnega življenja v Italiji.

Robert Hlavaty pa je znan tudi kot likovni umetnik ter je sodeloval že na mnogih razstavah, med drugim leta 1947 tudi v Celovcu.

Ob življenjskem jubileju mu koroški Slovenci tudi tem potom izrekamo prisrčne čestitke.

Gregorič. »Deseti brat« je bil prvič objavljen v Celovcu, namreč v Janežičevem Cvetju iz domačih in tujih logov, kjer je izhajal v zvezkih 29—32 od februarja 1866 do februarja 1867. Od njegovega prvega izida je torej letos minilo sto let. V teh sto letih je bil roman vsaj osemnajstkrat ponatisnjen in štirikrat dramatisiran. In zanimivo je, da je bil že dvakrat preveden tudi v nemščino: leta 1886 ga je prevedel dr. Ludovik Vipavec, leta 1960 pa dr. Ferdinand Kolednik.

Pri Mohorjevi družbi je »Deseti brat« prvič izšel leta 1911, in sicer kot 65. zvezek Slovenskih večernic. Ker akademski slikar Ivan Vavpotič do takrat še ni izdelal vseh ilustracij, je leta 1912 izšel »Deseti brat« v po-

„Jastreb v talarju“

Pod zgornjim naslovom je objavil „Primorski dnevnik“ daljši članek, v katerem je govora o stališču, ki ga do uničevalne vojne v Vietnamu zavzemajo vodilni ameriški cerkveni dostojanstveniki. Zlasti je v članku govora o teksaškem nadškofu Robertu Luceju, ki je bil med tistimi ameriški osebnostmi, katere je predsednik Johnson poslal v Južni Vietnam, da bi tam skrbele za „korektno“ izvedbo nedavnih predsedniških volitev. Po vrnitvi je imenovan cerkveni knez podal izjave, ki so v očitnem nasprotju s prizadevanji papeža Pavla VI. za mir. Hkrati pa se je nadškof Lucey s tem svojim stališčem povsem postavil v vrsto tako imenovanih „jastrebov“, kakor imenujejo v Ameriki zagovornike vojne v razliko od „golobov“, ki zahtevajo mir.

Iz omenjenega članka povzemamo, da je nadškof Lucey po povratku iz Vietnamu dobesedno povedal naslednje:

»Potrebno bo uporabiti silo. Človek, ki ne veruje v silo, bo kmalu postal suženj. Mir na svetu se ne more doseči brez sile, kajti na Zemlji so tudi hudobni ljudje. Prepričujejo nas, da bi se naše čete morale iz Vietnamu umakniti. To bi bila velikanska neumnost. Tisti, ki zahtevajo prenehanje bombnih napadov, da bi se s tem omogočila pogajanja s Severnim Vietnamom, samo hrabrijajo komuniste, da se borba nadaljuje in da se Hanoi ohrani.«

Po rodu je nadškof Lucey iz Texasa. Enako kot Johnson. Celo dobra prijatelj sta. In to že zdavnaj. Lucey je pogost gost v Beli hiši. Toda nadškof Lucey je tudi osebnost katoliške cerkve. Odgovoren je papežu Pavlu VI., ki pogosto poudarja, da je treba prenehati z bombardiranjem Severnega Vietnamu, da se uresniči edini pogoj Hanoia za začetek pogajanj o miru.

Nadškof Lucey očitno ignorira sklepe vatičanskega koncila, ki se posebno in konkretno tičejo tudi vprašanja vojne in miru. Koncil je

sprejel tezo, da se noben spor ne sme reševati s silo. Nadškof Lucey pa želi, da bi se samo s silo, to se pravi z vojaško zmago prisilili Hanoi, da sprejme tisto, zaradi česar se je ameriška vojna dejansko začela. Očitno je torej, da Lucey ni za nikakršna pogajanja, za nikakršno kompromisno rešitev; ni niti za to, da bi se »Hanoi ohranil«.

Takšnih krutih besed se ne upa izgovoriti niti predsednik Johnson, kakor tudi ne obrambni minister McNamara. Ta dva sicer bombardirata Severni Vietnam, toda po njihovih besedah počneta to le zato, da bi pospešila pogajanja. Morda pa nadškof Lucey, ki je pogosto v Beli hiši, bolj intimno pozna Johnsona, ga torej pozna z druge strani. Lucey govori podobno, kot govorijo nekateri skrajnejši iz vrst »jastrebov«, ki trenutno sicer niso odgovorni za ameriške razmere, vendar pa sčuvajo k popolni likvidaciji Severnega Vietnamu in celo k razširitvi vojne na Kitajsko.

Sicer pa Lucey ni edini visoki cerkveni dostojanstvenik, ki misli tako. Ni edini visoki cerkveni dostojanstvenik v Ameriki, ki je tako okruten in tako vnet pristaja vojne. On dejansko le sledi tistemu, ki ga smatrajo za ame-

riškega primasa, to se pravi sledi newyorškemu nadškofu kardinalu Spellmanu. Ta se je posebno izkazal glede tega lani, za božič, ko je obiskal ameriške enote na vietnamskem bojišču in ko njegove izjave niso bile nič drugega kot ščuvanje na »vojno do zmage«, pa čeprav bi se vojna razširila tudi na Kitajsko. Vse to je newyorški nadškof opravičeval s »komunistično nevarnostjo«, hkrati pa je bila to očitna demonstracija proti papežu in njegovim naporom za mir.

Toda v Ameriki so tudi cerkveni dostojanstveniki ki govorijo drugače in se drugače tudi obnašajo. Nedavno je prikazal svoje mnenje rochestrski nadškof Fulton Sheen, ki je nekoč slovel zaradi svojih nastopov v radiu in televiziji ter imel izreden vpliv na milijonske množice Američanov. Ta je med drugim dejal:

»Nočem izraziti nič drugega kot samo besede evangelija, po katerih bog prezira vojno.«

Mnogo bolj konkretni so bili štirje ameriški škofje (škof Shannon iz Sao Paula, škof Reed iz Oklahome, pomožni škof Dougherty iz New Jersey in nadškof Halliman iz Atlante), ki so poslali Johnsonovi vladi poseben poziv za pogajanja. V njihovem apelu je bil omenjen tudi razum, torej ne le krščanska milost, razum, ki zahteva, da se preneha bombardiranje Severnega Vietnamu in se začne pogajanja z vsemi zainteresiranimi stranmi, tudi s samimi vietnamskimi borci, da bi se mir dosegel »čimprej«. Štirje ameriški škofje so poudarili, kako bi bil že skrajni čas, da se tudi katoliška cerkev v Ameriki oglasi k besedi. Pridružili so se novemu gibanju verskega značaja, ki zahteva takojšnja pogajanja.

Že 130 milijonov televizorjev

Ravno v zadnji številki našega lista smo poročali, da bo število prijavljenih televizorjev v Avstriji kmalu doseglo poln milijon. Za razmeroma majhno deželo je to vsekakor lepo število in samo dokazuje, da spada Avstrija — vsaj po razširjenosti televizije — med visoko razvite dežele.

Število televizijskih sprejemnikov pa hitro narašča tudi drugod po svetu. Tako je iz podatkov UNESCO (specializirane organizacije Združenih narodov za vzgojo, znanost in kulturo — op. ured.) razvidno, da deluje zdaj na svetu že 2380 televizijskih postaj, katerih programe spremljajo ljudje na zaslonih 130 milijonov televizorjev.

Še bolj razširjeno pa je seveda radijsko omrežje. Na svetu deluje 12.600 radijskih postaj z velikim radiusom (v to številko niso zajete neštele specialne postaje, kot jih uporabljajo na primer vojaške enote, meteorologi, policija in druge ustanove), medtem ko število radijskih sprejemnikov znaša že 400 milijonov.

ustvarjalca gmotno ugodnejšega, a duhovno poglobljenega življenja.

● **POKONCILSKI KATOLIŠKI ETOS** je pravzaprav izrpen odgovor na številna vprašanja, ki se postavljajo v zvezi z drugim vatikanskim koncilom. Pisec dr. K. Vladimir Truhlar je na podlagi številnih važnih dokumentov, ki so bili sprejeti na tem cerkvenem zboru, skušal prikazati »novi« položaj in naloge cerkve v času, ko doživlja človeštvo obdobje globokih in naglih sprememb. Morda je za ta koncil najbolj značilno spoznanje, da danes tudi cerkev ne more več ostati izven tega splošnega razvoja, marveč se mora »vstaviti v ta razvojni proces, se široko odpreti vsem njegovim zdravim silam«. To pa zahteva — tako od posameznika kakor tudi od skupine — »odprto sprejemanje novega«: odstop od togosti, ozkega obzora itd., pa čeprav pomeni to tudi priznanje nekdanjih napak.

● **MOHORJEV KOLEDAR** za leto 1968 sta uredila Stanko Cajncar in Jože Dolenc, opremil pa ga je Stane Kregar. Vsebinsko je zelo bogat ter prinaša članke o raznih aktualnih vprašanjih (n. pr. 50-letnica oktobrske revolucije, program razvoja Slovenije, kriza na Srednjem vzhodu itd.), pod naslovom »Trebja je po-

staviti nov svet bolj človeških razmer« predstavlja papeževo okrožnico Populorum progressio, opozarja na razne jubileje in poroča o mnogih drugih zanimivih stvareh.

Knjižno zbirko ali posamezne knjige celjske Mohorjeve družbe lahko naročite tudi v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu, Wulfengasse.

KULTURNE DROBTINE

● Prvo nagrado na letošnjem festivalu jugoslovanske radijske glasbe so dobili Primož Ramovič, Vinko Globokar, Stanko Horvat in zagrebški godalni kvartet. Med dobitniki druge nagrade je Uroš Krek, med dobitniki tretje nagrade pa Jože Falout in Zlata Ognjanovič, medtem ko je skulpturo »Orfej« tokrat prejel orkester RTV Ljubljana z dirigentom Samom Hubadom. Nagrada dela so javno izvajali te dni v beograjskih radijskih studijih.

● Newyorški filharmoniki bodo pod vodstvom dirigenta Leonarda Bernsteina prihodnje leto priredili veliko turnejo po Evropi. V tem okviru bodo med drugim gostovali tudi na Dunaju, v Berlinu, Londonu in Benetkah. Prvotno je bilo predvideno, da bi moral znani ameriški ansambel sodelovati tudi na velikem festivalu v Atenah, vendar je dirigent Bernstein izjavil, da nastop v Grčiji odpoveduje iz protesta proti tamkajšnjemu vojaškemu režimu. Seveda pa se ni padla zadnja odločitev, kajti evropsko turnejo tega ansambla v veliki meri financira zunanje ministrstvo, kateremu Bernsteinova demonstracija proti režimu v Grčiji gotovo ne bo ugajala.

● Leta 1970 bodo ob stoletnici Leninovega rojstva objavili v Sovjetski zvezi več sto del, posvečenih temu velikemu revolucionarju. V raznih tujih jezikih bodo objavili tudi dela o razvoju Leninove teorije v zadnjih 50 letih. Skupno število nalikanih izvodov bo menda značalo 333 milijonov.

● Izredno visoko ceno je na dražbi dosegla neka slika francoskega impresionista Claudda Moneta, namreč 588.000 funtov Sterlingov, kar je v našem denarju skoraj 40 milijonov šilingov. To sliko je napravil Monet ravno pred sto leti, ko je bil star 27 let. Takoj jo je prodal za 400 frankov, ko pa jo je hotel čez nekaj let kupiti nazaj, je bila že prodana za vsoto 40.000 frankov.

Ob tej priložnosti je ameriška tiskovna agencija AP komentirala:

»Že mnogi takoliški duhovniki so osebno obsodili vietnamsko politiko Bele hiše. Nekateri od njih so bili zaradi takšnega stališča prizadeti s sankcijami svojih predstojnikov. Sedaj pa je z nastopom štirih škofov zaključen molk ameriške katoliške cerkve, katere visoka hierarhija nekako ignorira papeževe napore za uresničenje miru.«

Štirje škofje so sicer manjšina ameriške katoliške hierarhije, neznatna manjšina ameriškega škofovstva, vendar so se oglasili k besedi.

Papež Pavel VI. je s svojimi pobudami imel veliko uspehov. Marsikaj je dosegel, toda z akcijo za mir v Vietnamu ni prišel tako daleč, kot bi bil želel in to v precejšnji meri prav zaradi tega, ker njegova pobuda ni imela ustreznega odmeva v ameriškem episkopatu. Ali je to posledica razpoloženja ameriških vernih množic, ki so naklonjene Johnsonu, ali pa nečesa drugega?

Katoličani so v Ameriki v manjšini. In morda se prav zaradi tega ameriški episkopat boji miroljubne iniciative, dokler so protestantske cerkve glede tega pretežno pasivne. Predsednik ZDA je drugačne vere, prav tako je drugačne vere tudi večina kongresa, to se pravi ustanove, od katere je marsikaj odvisno. Pomembno je, da so se tudi omenjeni štirje ameriški škofje omejili in poudarili, da ne spadajo v »skupino papeževega pritiska«. Nadškof Lucey pa je na svoj način pokazal, da »papeževega pritiska« ni, da ni niti osnovne discipline nasproti papežu, kajti sicer bi on ne bil govoril tako in akcija za mir v Ameriki bi se ne bila skrčila na tako majhno skupino škofov.

Geschehen
in

Südkärnten

II

Auf Einladung des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten kam am 3. November eine mehrköpfige Delegation des Sozialistischen Verbandes der Werktätigen Sloweniens unter Führung des Präsidenten Janez Vipotnik zu Besuch nach Kärnten. Die Delegation erwiderte damit den Besuch des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten, welcher im Jahre 1965 mit einer Delegation beim Sozialistischen Verband der Werktätigen Sloweniens zu Besuch war. Der Besuch bot der Delegation aus Slowenien die Gelegenheit, die Problematik und die Bestrebungen der slowenischen Volksgruppe in Kärnten näher kennen zu lernen. Bei dieser Gelegenheit wurde von beiden Seiten die Bedeutung ständiger Fühlungen zwischen der Minderheit und dem Muttervolke zum Ausdruck gebracht. In diesem Sinne zählte auch dieser Besuch in den Rahmen der traditionellen Beziehungen, welche beide Organisationen schon Jahre hindurch unterhalten.

Die Organisationen der Kärntner slowenischen Hochschülerschaft in Wien hielten nach Beginn des neuen Studienjahres ihre Jahresversammlungen ab. Am 20. Oktober kam es zur Jahresversammlung des Klubs slowenischer Studenten in Wien und am 11. November hielt die Hochschulsektion des Kärntner Studentenverbandes ihre Jahresversammlung ab. Bei beiden Versammlungen wurde die Tätigkeit der Organisationen im laufenden Studienjahr besprochen und die Vorstände neu bestellt. Wie die Zusammensetzung der Vorstände zeigt, wollen beide Organisationen eine weitgehend einvernehmliche Tätigkeit entfalten.

Auf seiner Sitzung am 16. November nahm der Vorstand des Slowenischen Kulturverbandes in Klagenfurt zu den neuesten Angriffen gegen das zweisprachige Schulwesen und damit gegen die verankerten Rechte der Kärntner Slowenen Stellung. Von Seiten der örtlichen Vertreter wurde mit Besorgnis darauf hingewiesen, daß diese Angriffe im Lande Unruhe stiften und daß sie die sich gut entwickelnden Beziehungen zwischen den beiden Volksteilen im Lande stören. Dabei wurde festgestellt, daß auch diesmal hinter diesen Angriffen bekannte alte Hetzer und zugewanderte Fremde stehen, die sich nicht mit der Tatsache abfinden wollen, daß in Kärnten die Slowenen ein autochthones Volk sind. Nach den Berichten aus den einzelnen Ortschaften, wo es zu solchen Angriffen kam, wurden entsprechende Beschlüsse gefaßt.

Im Laufe des Novembers entwickelten die slowenischen Kulturorganisationen einen regen Kulturaustausch mit Slowenien und mit der slowenischen Volksgruppe in Friaul-Julisch Venetien. Nach der Aufführung des bekannten slowenischen Volksstückes „Miklova Zala“ in St. Jakob v Rožu/St. Jakob im Rosental durch den örtlichen slowenischen Kulturverein „Rož“ am 12. November begab sich die Spielgruppe nach Triest und Görz, wo sie auf Einladung des Slowenischen Theaters Triest am 18. November im neuen slowenischen Kulturheim in Triest und am 19. November in Görz mit dem Volksstück „Miklova Zala“ auftrat.

Auf Einladung des Slowenischen Kulturverbandes in Klagenfurt kam am 18. und 19. November das bekannte „Slowenische Oktett“ aus Ljubljana nach Kärnten und trat mit Konzerten in Binca/Fürnitz, Zelezna Kapla/Eisenkappel und Pliberk/Bleiburg auf. Bei ausverkauften Häusern wurden dem weltberühmten Chor begeisterte Ovationen bereitet.

Zur selben Zeit gastierte der slowenische Männerchor Jacobus Gallus aus Klagenfurt in Slowenien und gab Konzerte im Prekeren-Theater in Kranj und in Bohinjska Bistrica.

Der slowenische Kulturverein „Bisernica“ in Celovec/Klagenfurt und der Slowenische Kulturverein „Kofula“ in Selet/Zell ob Ferlach hielten im November ihre Jahresversammlungen ab. Beide Vereine konnten bei dieser Gelegenheit auf eine ersprießliche Tätigkeit in der Berichtszeit zurückblicken und in beiden Vereinen wurden entsprechende Richtlinien für die Tätigkeit in der Zukunft besprochen.

K O L E D A R

Petek, 8. december: B. s. D. M.
Sobota, 9. december: Valerija
Nedelja, 10. december: Judita
Ponedeljek, 11. december: Domaz
Torek, 12. december: Maksencel
Sreda, 13. december: Lucija
Četrtek, 14. december: Bertold

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava, 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založništva in tiskarske družbe z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 2021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Bilanca turističnega leta 1966-67:

Prvič je število nočitev nazadovalo

Kar je bilo po razvoju turizma v poletnih mesecih za pričakovati, se je zgodilo. Število turističnih nočitev v zadnjem turističnem letu ni več naraščalo, marveč je očitno nazadovalo. Kljub temu pa so nekateri turistični centri v deželi tudi v minulem letu zabeležili več nočitev kakor v turističnem letu 1965-66.

Po sporočilu deželnega turističnega urada so v minulem turističnem letu na Koroškem našli 11 milijonov 989.637 turističnih nočitev, kar je za 6,3 odstotka manj kot v letu poprej. Pri tem je število nočitev inozemskih turistov nazadovalo za 8,26 odstotka na 8 milijonov 231.494 nočitev, število nočitev domačih turistov pa je naraslo za 6,1 odstotka na 1.955.124 nočitev.

Bilčovs

Odbor tukajšnjega slovenskega prosvetnega društva »Bilka« se je pred tremi tedni zbral k seji, da se pogovori o delu v letošnji zimski kulturni sezoni. Pri pregledu preteklega prosvetne sezone je odbor predvsem ugotovil, da letos tudi med poletjem delovanje društva ni prenehalo, čeprav so bili njegovi člani drugače vsestransko zaposleni.

Pevke in pevci so se tudi čez poletje zbirali k rednim tedenskim vajam in tudi godbeniki niso pustili, da bi se njihovi instrumenti zapražili. Vedno spet so oboji vadili in vedno spet so bili pripravljani za nastop. Pevci in instrumentalni trio so poleti večkrat nastopili pred letoviščarji, ki so se mudili v naši okolici in jih razvedrili z domačimi slovenskimi pesmimi in vižami, katerim so dodali tudi nekaj nemških. Gostje iz Nemčije, Nizozemske in drugih dežel so v vedno večjem številu in z velikim zanimanjem poslušali mehke slovenske melodije. Tako so naši društveniki ustvarili most med nami in njimi, da so se tudi drugače začeli zanimati za naše življenje in naša vprašanja.

Naši društveniki pa so bili tudi ob drugih priložnostih vedno spet na razpolago. Sodelovali so na srečanju naših izseljencev ob petindvajsetletnici izselitve, pri obisku delegacije SZDL Slovenije na Koroškem in pri cerkvenih slovesnostih. Zato se jim tem potom vsem lepo zahvaljujemo, posebej pa še zborovodji Valentinu Kapušu. Prosimo jih, da bi svoje tovarišstvo in disciplino gojili naprej in da bi jim bila enako v čast in ponos, kakor jim je bila doslej.

Kar zadeva načrte društva v prihodnosti, že sedaj opozarjamo na uprizoritev igre »Henrik, govavi vitez« na Stefanovo pri Miklavžu in na humorja polno pustno prireditev, ki bo pozneje sledila.

Nazadovanje je povzročila predvsem gospodarska recesija v deželah, od koder prihajajo turisti na Koroško. Tako je število nočitev zahodnonemških turistov nazadovalo za 9 odstotkov na 7.301.351 nočitev, število nočitev angleških turistov pa celo za 13 odstotkov na 106.681 nočitev. Do nazadovanja nočitev je prišlo tudi pri francoskih, švedskih, švicarskih in italijanskih letoviščarjih. Temu nasproti je število nočitev ameriških, belgijskih in

jugoslovanskih turistov na Koroškem rahlo naraslo. Po campingih je število nočitev nazadovalo za 14,2 odstotka.

Deželni turistični urad dodatno ugotavlja, da je med glavnimi turističnimi centri v deželi število nočitev nazadovalo predvsem v Vrbi, v Porečah in v Seebodnu, da pa se je v občini Škocijan povečalo za 14,8 odstotka na 657.031, v občini Bekštanj pa za 1,4 odstotka na 571.255 nočitev.

Sramotno dejanje

Iz Podkrajja v občini Bistrica nad Pilberkom nam pišejo:

Pred letom dni smo kmetje v območju Podkraj ustanovili kmečko delovno skupnost, da preusmerimo svoje kmetije. Pri tem smo se morali za prihodnja leta obvezati, da bomo potrebna gnojila nabavili pri nemški kmetijski zadrugi v Pliberku, drugače ne bi bili deležni obljubljenih subvencije v prvem letu v višini 30 %, v drugem letu 20 %, v tretjem letu pa 10 %.

Ko smo koncem oktobra zvedeli, da je zadruga dobila od nas naročenih 70.000 do 80.000 kg gnojil, smo se z vozovi podali v Pliberk, da bi gnojila prevzeli, preden se bodo 1. novembra podražila. Nemalo pa smo bili razočarani in še bolj ogorčeni, ko smo na svoje oči videli, kako so uslužbenci pristave grofa Thurna v Pliberku s štirimi traktorji in osmimi vozovi odvažali gnojila od zadruge, katere predsednik je dr. Aripand Thurn, mi pa smo se morali s praznimi vozovi vračati domov. Sedaj bomo

morali gnojila prevzeti po znatno višji ceni.

Proti takemu ravnanju vodstva pliberške nemške zadruge z vso odločnostjo protestiramo, ker to ravnanje ni le nezadržno marveč tudi asocialno. Grof se je okoristil s ceninimi gnojili, mi pa, ki se z velikimi težavami borimo za svoj obstanek v senčnem hribovskem svetu pod Peco, smo s tem prikrajšani za del državne subvencije.

Leniji Olipic ✓
ZA SEDEMESETELETNICO

V Trnjam pri Kapli na Dravi je Leni Olipic 26. novembra izpolnila 70 let starosti. Gospodinja na mali kmetiji, kjer živi od leta 1921, ko se je poročila z Urbom Olipicom, ki je umrl pred tremi leti.

Lenijeva dosedanja življenjska pot je bila trda in polna trpljenja. Zaradi svoje napredne usmerjenosti sta bila z možem vedno spet zapostavljena. Med drugo svetovno vojno sta se skupno s sinom pridružila partizanskim edinicam in se v njihovih vrstah borila za lepšo bodočnost. V teh letih največjega trpljenja našega ljudstva sta zgubila edinega sina Vilija, ki je jeseni 1943 padel v borbi z nacistično policijo na boroveljskih Rušah.

Po letu 1945 sta z možem delovala v naših antifašističnih in narodnih organizacijah, pri čemer je Leni bila dolga leta predsednica in odbornica slovenskih žena na Koroškem. Med nami je Leni ostala priljubljena kot je bila. Vedno spet jo obiskujejo stari prijatelji in tovariši iz partizanskih let in vedno jih z veseljem sprejema. Največ obiskov in čestitk je bila deležna ob svojem zadnjem življenjskem jubileju. Poleg tovarišev in tovarišic iz Ljubljane, Kranja in iz naših krajev sta ji prihitela čestitat tudi predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik - Gašper in predsednica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacherjeva. Vsem tem čestitkam se pridružuje tudi naše uredništvo z iskreno željo: Leni, še na mnoga, mnoga leta!

O B J A V A
SLOVENSKE GIMNAZIJE

Na Državni gimnaziji za Slovence zaključimo 1. tromeščje 9. decembra 1967 z razdelitvijo spričeval.

V soboto 16. decembra 1967 je ob 10. uri dopoldne v Modri dvorani Doma glasbe občni zbor »Združenja staršev«. Istega dne popoldne ob 13. do 17. ure je na šoli »Dan staršev«. Starši imajo priložnost, da se z vsemi profesorji pogovorijo o učnem uspehu svojih otrok.

Ravnateljstvo

Proslava petdesetletnice Sovjetske zveze:

Čudovit večer ljudske umetnosti

V okviru proslav petdesetletnice Sovjetske zveze v Avstriji je v četrtek v Beljaku, v petek pa v Celovcu Avstrijsko-sovjetsko društvo vabilo na večer ljudskih pesmi, viž in plesov, s katerimi je nastopal folklorni ansambel »Siverko« iz Arhangelska na skrajni severni meji Sovjetske zveze ob Belem morju. Dvorana celovške delavske zbornice je bila razprodana, v imenu mesta in Celovčanov pa je goste iz Sovjetske zveze pozdravil v zastopstvu župana Ausserwinklerja mestni svetnik Teuber.

Po kratkem uvodnem nagovoru v čast 50-letnice Sovjetske zveze, ki ga je imel generalni sekretar avstrijsko-sovjetskega društva Grünberg, je začel 75-članski ansambel nastopati s svojim sporedom. Njegova pestrost je med udeleženci v dvorani enako vzgala, kakor discipliniranost 12-članskega orkestra z balaljkami in akordeoni ter 35-članskega zbora, posebej pa še baleta z desetimi pari. Vsak nastop je bil doživetje zase, pri vsakem sta zaživela duša in srce sovjetskih severnjakov in ga oblikovala do dovršenosti, ki jo pri nas lahko zasledimo le med poklicnimi ansambli. Da je k temu veliko pripomogla

obsežna garderoba narodnih noš, ki so bile za oči prava paša, se razume samo po sebi.

Nobena reportaža in nobena kritika ne moreta dati pravega opisa in ocene tega večera. Preveč je bilo novega, lepega in med nami nepozabnega. Kako bi človek med številnimi plesi, ki sta jih spremljala zbor in orkester, opisal najbolj dopadljive — kakor so med drugimi zlasti bili ples kolmogorskih pastiric, ples z naslovom »Čiček«, večerna srečanja na severu, solombalski ples ali pa ples flosarjev na Dvini — ko je bil vsak zase nekaj posebnega in presenetljivega. Tako si je močče dovoliti le pavšalno oceno.

In ta more biti samo laskava. Amaterski ansambel dijakov in absolventov poklicnih šol iz Arhangelska se je predstavil z globoko zakoreninjeno ljudsko kulturo sovjetskega in slovanskega človeka. Reprodiciral jo je z razigranostjo in milino severnjakov, pokazal pa je tudi, da mu enako leži ljudska glasbena in plesna umetnost, ki jo poznamo iz kozaških in tatarskih plesov, pa tudi plesov južnih Slovanov. Zato je dopadel in ga je hvaležna dvorana nagradila z viharinimi aplavzi.

Upoštevanja
vredno priporočilo

Osemdesetletna Črnijeva mama Ana Einspieler nam je poslala priporočilo naslednje vsebine:

Pred božičnimi prazniki kupujemo križem krašem darila za svoje drage. Zdi se mi pa, da vse premalo upoštevamo, da je za darilo med nami najbolj pripravna lepa slovenska knjiga. Ko sedaj prihajamo v Celovec, ne pozabimo stopiti tudi v knjigarno »Naša knjiga« v Wulfengasse, kjer je na zalogi obilo lepih knjig za otroke, za mladino in za odrasle vseh starosti.

Obdarujmo svoje s slovenskimi knjigami! Ne pozabimo, da lepe slovenske knjige ne krasijo le naša stanovanja, marveč занесеjo v družine pravi duh srčne kulture.

Zato ob božiču več knjig pod božična drevesca!

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

ŠT. JAKOB V ROŽU. — Št. Jakob in okolica sta prestrašena zaradi zaporednih prometnih nezgod s smrtnim izidom. Tekom zadnjih 14 dni je 5 občanov zgubilo življenje pri prometnih nezgodah na cesti. Za prometno nezgodo pri Malnicah, kjer so se smrtno ponesrečili Franc in Ida Hafner iz Breznice ter Helga Aichholzer iz Tešnje, je v ponedeljek na prometni nezgodi umrl Franc Lauritsch iz Velike vasi. Povožil ga je 21-letni Jože Blassnig iz Dravelj. V ponedeljek zvečer pa se je Walter Olipitz z mopedom zaletel v kombi-avtomobil nizarja Mikule in utrpel take poškodbe, da je na licu mesta umrl.

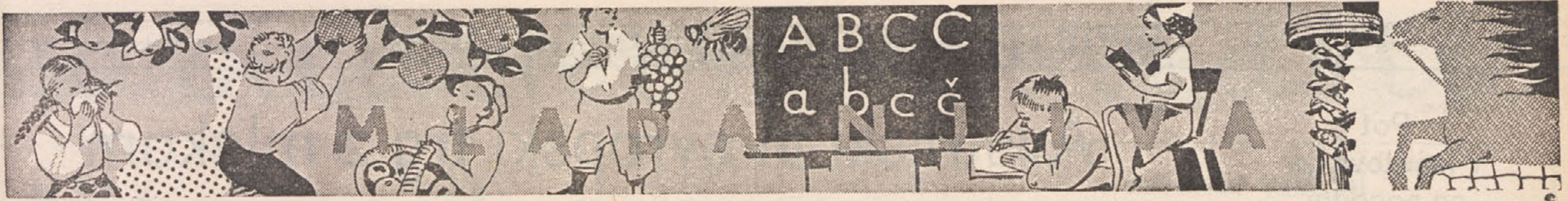
BISTRICA V ROŽU. — V dravski elektrarni so v petek minulega tedna montirali prvo turbino. Turbina ima 6,82 metra premera, je 10 metrov visoka ter tehta 165 ton. Ker je premer jaška, v katero se turbinu v enem kosu posadili, le za 20 milimetrov večji od premera turbine, so monterji s tem opravili delo edinstvene preciznosti. Turbino je izdelalo švicarsko podjetje skupno s VÖEST in AEG, stala pa je 18 milijonov šilingov.

BOROVLEJE. — Prihodnji teden bo prišel v spodnji Rož rentgenski avtomobil koroške deželne vlade, da preišče prebivalstvo na stanje pljuč, istočasno pa tudi urin na sladkor in beljakovine. 11. in 12. decembra bo njegova ekipa delala v občini Šmarjeta v Rožu in v šoli v Glinjah, 13. in 14. decembra v tovarni KESTAG, 15. decembra v šoli v Kapli, od 18. do 20. decembra pa po boroveljskih šolah. Preiskave so prostovoljne in brezplačne.

CELOVEC. — V petek proti polnoči je hotel 24 letni Günther Trink z avtomobilom obiti železniške zapore v Waidmannsdorfer Straße. Na progi je avtomobil z brzino 90 km na uro zgrabil brzovlak in ga razklal na dva dela. Trink in njegova sopotnica Nadja Vasiličenko sta bila na licu mesta mrtva. V nedeljo pa sta zaradi nepredvidnega prehitavanja z avtomobilom smrtno ponesrečila odvetnica dr. Ilse Reicher in vikar mestne župnije dr. Adolf Hackl.

BUKOVJE. — V ponedeljek popoldne je 20 letni Janez Močilnik iz St. Vida v Podjuni na cesti iz Dobrle vasi zgubil oblast nad avtomobilom, katerega gume so bile zelo obrabljene. Avtomobil se je večkrat prevrgel, pri čemer sta vozač in njegov sopotnik Gerhard Jaritsch utrpela življenjsko nevarne poškodbe. Jaritsch je v terek na poškodbah umrl.

DRVEŠA VAS. — Šestletni šolar Klaus Ploder je pri prečkanju ceste prišel pod avtomobil in pri tem dobil življenjsko nevarne poškodbe.

Mozartov pes

Bilo je 5. decembra 1791. Mozart je izgovoril zadnje besede: »Na jeziku imam že okus smrti.«

Pogledal je še svojega učenca Süßmayerja in ko je udarila polnoč, je Mozart izdihnil. Ni imel še šestinšestdeset let.

Znameniti skladatelj je živel zadnje mesece svojega življenja v grozi in strahu pred smrtjo. Bil je vznemirjen zaradi čudnega dogodka, ki se mu je pripetil. K njemu je prišel neznanec in ga prosil, naj napiše skladbo »Requiem«, za katero mu je vnaprej plačal 200 dukatov. To doživetje ga je silno pretreslo in razburilo. Sedaj ni imel več nobenih utvar o svoji usodi.

Medtem ko je ležal v agoniji, se je pred njegovim domom gnetla množica študentov in prijateljev, ki so brez prestanka vpraševali, kako mu je.

V kotu njegove sobe pa je ždelo malo bitje, Mozartov pes. Nihče se ni brigal zanj, nihče ga ni pobožal ne tolažil v njegovi veliki žalosti.

Ko je Mozart izdihnil, se je soba napolnila z obiskovalci.

Nekaj dni nato je bil pogreb. Vreme je bilo tako slabo, da so ga spremljali samo trije prijatelji. Snežni vihar je slepil oči, da ni bilo mogoče nadaljevati poti tako, da so se še ti trije prijatelji vrnili, preden so dospeli na pokopališče.

Nihče več ni sledil Mozartovi krsti, le njegov pes je nadaljeval žalostno pot in se je ustavil šele pred odprto jamo. Gledal je pogrebce, ki so spuščali krsto v grob in hiteli metati nanjo mrzlo zemljo, nakar so naglo odšli. Nihče ni imel zanj pogleda, ne tople besede, samo decembrski vihar je tulil in se zaganjal vanj.

Nekaj časa je še zrl v kup zemlje, ki je zakrila njegovega gospodarja in jo je že začel beliti sneg. Nato je počasi, s sklonjeno glavo odšel s pokopališča in izginil v snežnem metežu.

Kovač in vrag

Živel je kovač, hudo velik pijanec, in vse, kar je imel, je že zapil. Ko je videl, da nima več kaj za piti, je šel k nečistemu, da mu svojo dušo zapiše. Vrag pa mu pravi:

»Dobro! Koliko pa zahtevaš za svojo dušo?»

»Hočem,« pravi, »da bi imel vrč, poln denarja, pa da ga ne bi zmanjkalo leto dni, naj ga še toliko jemljem.«

Vrag mu odgovori: »Dobro, imel boš denar, a čez leto dni pridem po tvojo dušo.«

Prinesel je kovač poln vrč denarja domov, ga skril v čeber, si malo naložil v žep pa v krčmo. Pije noč in dan, pozabil je že na kovačnico, a glej — kmalu že pride gorje.

Gre kovač v krčmo nekoč, vrag pa mu skoči na pleča in pravi:

»Zdaj si pa moj!»

Kovač mu odgovori:

»Seveda sem tvoj, samo počakaj, da stopen domov, ženi moram nekaj povedati.«

»Dobro,« pravi vrag.

Stopil je kovač v bajto, posadil vrage na klop, a nihče ga ne vidi, ne vidi ga niti kovač. Potem stopi iz izbe v vežo, iz veže pa v krčmo in pije po svoji navadi.

Vrag pa je čakal in čakal, hotel je vstati s klopi in iti za njim. Zagnal se je, pa ne more in ne more vstati. Trga se od klopi in se ne more odtrgati, da glina kar leti — zdaj zdaj se bo bajta sesula. Prestrašila se je kovačeva žena, pohitela je za možem v krčmo in pravi:

»Kaj pa si posadil na klop, da nam bo skoraj bajto razvalilo? Pridi in tisto pospravi.«

Prišel je kovač pa pravi vragu:

»No, če bo spet denar v vrču, te spustim.«

Vrag pa reče:

»Bo.«

Vzel ga je kovač in spustil. In spet je imel zadosti denarja. Pije spet in se veseli, tako pa se tudi leto hitro izteče.

Gre kovač po cesti, vrag pa mu skoči na pleča in pravi:

»Zdaj si pa moj!»

UZBEŠKA PRAVLJICA

Lisica in štorcklja

Lisica in štorcklja sta postali prijateljici. Sklenili sta, da bosta živeli skupaj.

Kmalu potem je zvalila štorcklja mladiče. Negovala jih je, krmila in varovala kot zenico svojega očesa. Lisica pa je premišljevala sama pri sebi: Tule mladički so prav gotovo zelo okusni. To bi mi teknilo!

Nekoč sta odšli lisica in štorcklja na lov. Štorcklja se je dvignila visoko pod nebo in odletela k jezeru. Lisica pa se je vrnila domov in pojedla najbolj rejenega mladiča. Priletela je štorcklja in lisica ji je vsa solzna rekla:

— Kako sva nesrečni! Pridem domov in kaj vidim — izginil je eden tvojih mladičev...

Uboga štorcklja je vso noč pre jokala. Zjutraj sta se prija-

»Posedi tule na hruški v mojem vrtnu, jaz pa skočim domov po nož.«

»Le pojdi, samo ne zamujaj se.«

Posadil ga je kovač na hruško, sam pa je šel v krčmo popival.

Na lepem spet priteče žena in pravi:

»Kaj pa si posadil na hruško v vrtnu? To edino dobro hruško smo imeli, zdaj nam pa še ta pojde po zlu, kar naprej se slesa: hruške so se že osule, listje je obledelo, veje polomile, zdaj se pa že korenine izdirajo.«

Prišel je kovač pa reče vragu:

»No, če bom spet imel denarja za leto dni, te spustim.«

Vrag pa mu odgovori:

»Imel ga boš, imel samo spusti me!»

In ga je spustil. Spet je bilo dosti denarja, kovač spet pije in se veseli. Tako pa se tudi leto izteče.

In vnovič je prišel nečisti in pravi:

»Zdaj si pa moj!»

»Dobro, tvoj sem,« reče kovač. »Pa se odpraviva na cesto, na pot.«

»Pojdiva,« reče vrag.

Prideta k jezeru, bil pa je večer, mesec je svedel na nebu pa je bilo videti kovačevo senco na tleh. In vrag ga vpraša:

»Kdo pa gre s teboj?»

»To je moj brat,« odgovori kovač.

»Kaj me bo prijel?»

»Seveda te bo prijel,« odgovori kovač.

»Usmili se me, skrij me!»

»Kam te pa naj skrijem?»

»Vsaj v mošnjček me deni.«

»Dobro, pa mi zlezi v mošnjček.«

In ga odveže. Pa se je vrag skril vanj. Kovač ga pa čvrsto zadrigne in ga vrže v vodo. Še zdaj vrag čepi tam, kovač pa se je vrnil domov in lepo živi do dandanašnjega dne.

ši kraji in tudi hrane je več.

— Kako pa naj pridem prek jezera, ko pa nimam peruti? — je rekla lisica.

— Jaz te prenesem, — ji je štorcklja odgovorila.

Lisici je bilo prav. Štorcklja jo je zgrabila in odleteli sta. Dvignili sta se visoko pod nebo. Štorcklja je vprašala:

— Čuj, lisica! Vidiš zemljo?

— Vidim jo, ko pest je velika.

— Prav.

Štorcklja se je dvignila še višje.

— Pa zdaj? — je vprašala.

— Zdaj zemlja ni nič večja od srebrnika, — je odgovorila lisica.

— Kar prav, — je rekla štorcklja in spustila lisico v globočino. Lisica je padla na zemljo in se ubila.

Družabnost doma

● NOSNA STAFETA

Igralci sedijo v krogu. Vodja igre vzame ovoj vžigalnice izkalice in si ga nasadi na nos. Njegov sosed mu mora odvzeti ovoj z nosom, pri tem pa ne sme uporabiti rok. Tako potuje vžigalnica od nosa do nosa, nazaj do vodja igre. Komur ovoj pade na tla, plača kazen.

● SIAMSKI DVOJČKI

Dva tekmovalca zvezemo skupaj s trakom, vrvo ali rufo, in sicer desno nogo levega tekmovalca in levo nogo desnega tekmovalca. Tako povežemo še dva do tri pare, ki so se odločili za tekmovanje. Par, ki pride prvi do cilja, dobi nagrado.

● STAVEK, DOLG KOT TRAKULJA

Vsak napiše na preveč dolg stavek na listek in tega upogne tako, da je videti samo zadnjo besedo, nato pa izroči listek svojemu sosedu. Ta poskusi pripisati nov stavek, ki se mora začeti z zadnjo besedo prvega (predhodnega) stavka. Med posameznimi stavki ne sme biti pik, klicajev in vprašajev, ampak samo vejice, podpičja ali dvopičja. Ko je listek obkrožil vso družbo, je na njem stavek, dolg kot trakulja. Če ga bomo na glas prečitali, bo vse soudeležence zabavalo, v kako čudni povezavi bodo slišali stavek, ki so ga sami napisali.

● ZAKAJ IN ZATO

Vsak igralec napiše na listek stavek, ki se začne z zakaj, ga upogne in izroči svojemu sosedu. Ta pripíše odgovor, ki se začne z zato. Izid bo gotovo zelo zabaven.

Muca — predica

Muca se skrivnostno vede. Saj ne rečem — prede, prede, tri predice prekosi, ampak štrene ni in ni.

Pa so zbrali se k posvetu izvedenci v tem predmetu. Glave so v skrbeh staknili, tuhtali in uganili:

»Bo držalo, bud primer...« In minil je spet večer pa so rekli: »Sabotaža, tu bo leska prava maža!«

Pipice so si prižgali štrene niso pričakali. »Hm,« so rekli, »hm,« iz dima, »stale muca volne nimal!«

In predsednik Pasja dlaka in zapisničarka Sraka sta kot znana strokovnjaka odločila: »Stvar bo taka:

kup prediva damo ji, dolgo nit naj naredi. Tople majice za zimo si pri Molju naročimo.«

Muca pa se nič ne zmede, saj ne rečem — vneto prede, tri predice prekosi, ampak štrene ni in ni.

Niko Grafenauer

ALBERT HALPER:

Stavkokaz

Iz velike garaže v zapadni štiriinpetdeseti ulici sem odpeljal zgodaj zjutraj, ker sem mislil, da stavkovne stranke še ne bodo na svojih mestih. Toda bile so. Na vratih me je gospa Steur, žena upravnika avtoparka, pregledala, držoč v roki veliko knjigo. Svojo številko sem ji povedal tako tiho, da me sprva sploh ni čula. Pomolila je glavo v avto.

»1544,« sem ponovil.

»Čujte,« mi je rekla, »pazite, da vas ne poškodujejo, prijatelj. Policija je z vami, nič vam ne morejo.« Široko se mi je nasmehnila, ko sem odbrel iz garaže. Gospa Steur je bila visoka ženska in se je že pričenovala debeliti. Vedela je, kako široko se je treba fantom nasmehnuti. Odkar se je pričela stavka, se je često nasmehala, zlasti še zjutraj, ko smo zapuščali garažo; vendar pa se iz nas ni norčevala. Obledena je bila v krznen plašč, ki je moral stati vsaj pet sto dolarjev, če je sploh kaj stal; vsakokrat, ko sem jo videl v njem, sem pomislil na svojo ženo in dva otročička in mladane pobesnel. Vrag jo poberi! Prejšnji teden, tik preden je izbruhnila stavka, nas je skoraj sleherno jutro pogledovala z jeznimi pogledi, ki so govorili: »Vi, postopači, kakšni šoferji pa ste! Saj še voziti ne znate. Nič drugega ne znate, ko greti svoje smrdljive zadnjice v naših lepih in udobnih avtomobilih, midva z Jakeom pa morava skrbeti za posel.« Zdaj pa nas je naenkrat klicala z ljubkovanimi

pridevki, kot »sinko«, in »prijatelj« in podobne neumnosti.

Odbrel sem iz Velike garaže s tretjo brzino in videl stranke z napisu na hrbtnih vzdolž vse ulice. Toda imel sem srečo. Zelena luč je kazala pristo pot, pa sem zdrvel mimo s petinštiridesetimi miljami na uro. Tako ni nihče skočil na stopnico taksija, da bi se prepiral z mano. Za Steurjeve sem delal že več kot dve leti in vsi šoferji v garaži so me poznali kot poštenjaka, zato ni mogel nihče razumeti, zakaj se nisem priključil stavkarjem. Le nekaj jih je vedelo, v kako težkem položaju sem zaradi operacije svoje žene. Ali, hudič, nisem jih mogel trapiti s svojimi težavami, saj so jih imeli v teh dneh sami preko glave; tako nisem nikomur nič povedal.

Zdrvel sem skozi blok ulic kolikor sem mogel naglo. Na vogalu sta lenarila dva kifeljca na motorjih in, čeravno sem vozil prehitro, me nista zaustavila, marveč sta mi mahal z roko in se krohotala.

Obrnil sem se k njima in se še sam zakrohotal; toda moj krohot ni bil prav nič podoben njunemu. Moj je govoril: »K vragu z vama, vola!»

Dva bloka niže se je troje naših fantov pognalo proti meni in moral sem zavili na zapad v Dvainpetdeseto ulico. To je slaba ulica z globokimi jamami, toda le tako sem se jih lahko otresel. Tedaj sem spet zavil na vzhod v smeri Pete avenije in iskal stranko. Bilo je ravno pol osmih zjutraj in mesto se je jelo prebujati. Videl sem oblake megle, ki so pluli po ulici. Rad vozim zgodaj zjutraj. Nekaj me zgrabi, ko križarim s praznim avtom po ulicah, pokritih z meglo. Ne vem, kaj je to. Kdaj pa kdaj lahko to celo za-

duham. Čestokrat sem, kadar mi je posel cvetel, se pravi, če sem zaslužil več ko tri dolarje na dan, blodil po vzhodnih šestdesetih in sedemdesetih ulicah samo zategadelj, da se me dojm občutek megle na jutro. V teh ulicah ni videti ob osmih zjutraj niti psa in večina hiš je zaprtih, ker žive njih petični lastniki pozimi zvečine doli na Floridi ali v Evropi; tako je v teh ulicah zgodaj zjutraj lepo, mirno in tiho.

Toda to pot sem vozil zaradi zaslužka in se nisem zadržal. Ujel sem stranko na Osmi aveniji in jo peljal v Peto avenijo in Devetinpetdeseto ulico. Bila je eden tistih visokih petičnikov okrog petdesetih, ki se radi nagnejo k šoferju in se z njim prijateljsko pomenkujejo, samo da pokažejo, da te imajo za poštenjaka. Poznam to vrsto ljudi. Za napitnino ti dajo deset centov, potem pa čakajo, da se jim dvakrat zahvališ.

»Vas ne bo motilo, če odprem radio?« me je vprašal in se sklonil naprej.

Najraje bi mu bil rekel, da ga zaradi mene lahko vrže skozi okno. Če slišim zgodaj zjutraj to prekleto žalostno glasbo, ne mislim na nič drugega kot na svojo bolno ženo. Jo bodo zdravniki uspeli ozdravili? Se bo vrnila k meni? Čemu neki so taksije opremili z radii?

»Kako kaj napreduje stavka?« me je pollej vprašal.

»Še kar dobro sem zagodrnjal.«

Tiho se je zasmeljal in rekel, da stavkarjem slabo kaže.

Z levo roko sem otipal gumb in odprl radio glasno, kot se je le dalo, ker sem spet začutil tisti občutek v ustih.

Ta čas je dajal radio jutranjo telovadbo: ena, dve,

Pot v kmetovanje po pogodbi

Zadnji tedni so kmečke ljudi v deželi in državi postavili pred neobhodno potrebo docela novih pogledov na kmetovanje v prihodnosti. Sprožila je to potrebo burna priprava državnega proračuna za prihodnje leto, docela pa je obseg problematike, pred katero stojimo, prikazal zvezni minister za kmetijstvo in gozdarstvo, ko je zahteval, da omejimo proizvodnjo mleka, in ko je istočasno napovedal, da bo s 1. januarjem 1969 docela odpravljeno dotedanje subvencioniranje mineralnih gnojil in da bo spremenjen sedanji način obveznega odkupa in garantirane cene za mleko in za krušno žito, poleg tega pa verjetno tudi sedanji način kolikor toliko reguliranih cen za meso in za krmila. Kmalu naurh smo tudi zvedeli, da bo treba prihodnje leto omejiti posek lesa in da je treba računati s poslabšanjem cen za njega.

Pričujoča članka nam predočujeta problematiko na evropskem trgu z mlekom in mesom, v katerega odvisnost čedalje bolj stopamo. Iz njihju lahko povzemamo, da celokupni pogled na naše kmetovanje s strani možnosti vnočevanja glavnih kmetijskih pridelkov, nikakor ni razveseljivo, da pa vendar ni tak, da bi moral tisti, ki kmet ostati hoče, spričo tega nad kmetovanjem obupati. Tisti, ki kmet ostati hoče, namreč že dolgo ve, da je zaslužek od kmetovanja odvisen

— od količine mleka, ki ga po kravi na leto namolze,

— od časa, ki ga potrebuje za dopitanje mladih goved in prašičev in

— od oskrbe in nege svojega gozda.

Ta pa tudi ve, da je na trgu s pravočasno ponudbo in z izenačeno kvaliteto blaga v večjih količinah mogoče doseči boljše cene, kakor jih je mogoče doseči s trgovanjem po starem kopitu, kjer se cena v korist kupca ravna po najslabši robi.

Kdor kmet ostati hoče, pa končno tudi ve, da bo v prihodnje trg bolj kot kdajkoli prej obvladal tisti kmet, ki se bo v sosesčini zedinil na kmetovanje po pogodbi (Vertragslandwirtschaft). Tako kmetovanje je sedaj edini izhod za vse, ki kmetije ostati hočejo. S kmetovanjem po pogodbi v tržno in proizvodno organizirani skupnosti se bo tudi v prihodnje vsak povprečen kmet lahko obdržal na svoji kmetiji, drugače pa se skoraj ne bo mogel.

To ni nič novega, to je samo neobhodno potreben nadaljni korak na poti razvoja sodelovanja med kmeti na vasi, je samo pot za podaljšek njegovega vpliva na trg, ki se ga je začel posluževati že pred desetletji s kmetijskim združništvom. Ta podaljšek pa je neobhodno potreben, ker je medtem v zadnjih dveh desetletjih med njega in njegovo zadrugo na eni strani in med čedalje večjo armado potrošnikov stopila živilska industrija. Njena podjetja vendar ne razvijajo le svoje dejavnosti, marveč so podobno kot kmet odvisna od konkurence. Zato imajo koncem koncev slične interese kot kmet: stremijo za dobavitelji blaga v velikih količinah, za dobro izenačeno kvaliteto tega blaga in za stanovitnost dobave. Tukaj pa se srečajo z interesi v svoji proizvodnji in prodaji zedinjene sosesčine.

predkloni! ... tri, štiri, globok vdih! Veste, eno tistih jutranjih oddaj, ki brez njih ne mine nobeno jutro.

Bil sem vesel ko je stranka izstopila. In presenetila me je. Dobil sem petnajst centov napitnine. Našel sem novo stranko in jo odpeljal v Grand Central. Oblečena je bila v krasen kostanjevo rjav krznen plašč in zdelo se mi je, da sem ujel težko ribo. Preden je izstopila, mi je rekla: "Imeti morate neprilike s svojimi delodajalci, kajne?" Prikimal sem. Tedaj mi je dala četrt dolarja napitnine. "No, upam, da boste uspeli," je rekla s prijaznim glasom. "Rada bi videla, da bi dobili to bitko."

Ko je odšla sem sedel v avto in si prižgal cigareto. Me je hotela zbostiti? Je mar vedela, da sem stavkokaz?

Nenadoma sem začul, da mi nekdo nekaj vpije. Ko sem se obrnil, sem opazil tršatega moškega v kapi, ki je tekel proti meni. Nisem hotel tvegati pa sem pognal proti drugemu bloku. Tedaj pa sem videl, da je najel drugi taksij. Bil je torej stranka. Umiril sem se, obrnil sredi bloka in ustavljal na postajališču na Lexington aviniji. Na postajališču so bili le trije taksiji. Ni še minilo pol minute, pa smo imeli že vsak svojo stranko.

Vse dopoldne me je spremljala sreča. Vse stranke, ki sem jih vozil, niso bile namenjene v bližino Times Squara niti niže v mesto. Zvečine so bili poslovni ljudje z East Sidea, ki so vsi dajali visoke napitnine. Do enajstih sem zaslužil še sedem dolarjev. To je bilo precej; toliko ne bi bil zaslužil niti v snežnem mefežu.

Toda popoldne so se začele nevšečnosti. Vozil sem po Štirinadeseti ulici, ko mi je šofer nekega taksija zaklical: "Spodaj v mestu razbijajo in požigajo taksije. Ne pelji niže ko do Štirinajste ulice!"

Avstrijski in evropski trg z mlekom

Mleko, možnost njegovega vnočevanja in od tega odvisni nadaljni razvoj proizvodnje je gotovo eno najbolj perečih problemov tako avstrijske agrarne politike, kakor tudi kmečkih proizvajalcev samih. Zvezni minister za kmetijstvo in gozdarstvo je pred kratkim z vso odločnostjo naglasil, da je treba njegovo proizvodnjo, predvsem pa dobavo mlekarom omejiti, ker bomo prišli drugače čez leto dni na trgu z mlekom in mlečnimi izdelki v položaj, ki ga ne bo mogoče rešiti.

Kakor je ta napoved za večino koroških kmetov, pa tudi za večino avstrijskih kmetov kruta, tako sloni na stvarnostih, ki jih ni mogoče prezreti, še manj pa obiti, če upoštevamo resnico, da mleko in mlečni izdelki že nekaj let niso več produkti, s katerimi bi se dalo trgovati le v državnem merilu, marveč so postali produkti, o katerih ponudbi in povpraševanju čedalje bolj odloča mednarodni trg.

V dokaz te trditve najprej to-le: Leta 1950 Lani so ga mlekarom dobavili že okroglo 1,964.000 ton, čeprav je bilo v državi le okroglo 1,103.000 krav. Ob manjšem številu krav dobavili mlekarom 918.000 ton mleka.

Pri mesu se približujemo meji proizvodnje

Položaj na trgu z mlekom nas sili, da se kmetje v alpskih predelih, ki smo zaradi prirodnih pogojev vezani na rejo goveje živine, poglobimo v vprašanja razvoja na trgu z mesom. To tem bolj, ko je zvezni minister za kmetijstvo in gozdarstvo istočasno, ko je opozarjal na potrebo omejitve proizvodnje mleka, naglašal potrebo po večji proizvodnji mesa kvalitetnih klavnih goved. Iz njegovih priporočil in napovedi ukrepov za večjo proizvodnjo govejega mesa je mogoče razbrati, da hoče sedanje nesorazmerje med rentabilnostjo proizvodnje govejega mesa in mleka odpraviti s tem, da bo dejanska odkupna cena mleka znižana in da bo na drugi strani država bolj učinkovito kot doslej s podporami pospeševala zlasti pitanje telet na 120 kg teže ter prodajo goved za dopitanje v teži 220 do 300 kilogramov.

S tem v zvezi se samo od sebe poraja vprašanje, v kakšno smer gre razvoj na trgu z mesom?

Kar tiče Avstrije, si moramo biti kot kmetje kar na jasnem, da tako ugodnega trga z klavnimi govedmi in prašiči, kakor smo ga imeli lani in deloma tudi predlanskim, v kratkem ne bomo več imeli. Primerjava trgovanja s klavnimi govedmi in prašiči med letom 1963 in letom 1966 in tendence trgovanja v prvem polletju 1967 to očitno kažejo.

Pri klavnih govedih v tej primerjavi vidimo, da je bila lani potrošnja govejega mesa in teletine zaradi pičle domače ponudbe skoraj za eno petino manjša od ponudbe leta 1963. Takrat je domača potrošnja znašala okoli 550.000 goved, dejanski izvozni višek pa 106.000 goved. Lani je potrošnja znašala okroglo 465.400 goved, izvozni višek pa je zdrknil na 26 tisoč 600 goved. Temu nasproti pa se je letos v prvem polletju domača potrošnja približala potrošnji prvega polletja 1963, izvozni višek pa je bil s 42.500 govedmi že za okroglo 60 odstotkov višji od lanskega celoletnega viška.

Pomanjkanje ponudbe govejega mesa na domačem trgu smo lani v glavnem nadoknadili ali izenačili z večjim uvozom klavnih prašičev. Leta 1963 je domača potrošnja klavnih prašičev znašala okroglo 2,368.000 komadov, lani pa je znašala 2,506.000 komadov. Kot primanjkljaj za kritje domačega povpraševanja za svinjskim mesom smo morali leta 1963 uvoziti 168.800 prašičev, lani pa 395.400, torej več kot dvakrat toliko. Letošnje prvo polletje pa je tudi pri prašičih pokazalo, da ponudba narašča. Ob prilično isti potrošnji, kot v prvem polletju minulega leta je obstojal le še primanjkljaj 87.000 prašičev, ki jih je bilo treba uvoziti. Kakor pa kažejo zadnja štetja prašičev, bo primanjkljaj v drugem polletju še manjši, prihodnjega leta pa ga sploh ne bo, ker — kakor pri klavnih govedih — tudi njihova ponudba narašča.

Avstrijska proizvodnja mesa krije povpraševanje za govejim in telečjim mesom s 104 odstotki, povpraševanje za prašičjim mesom z 98 odstotki, povpraševanje za perutnino pa s 73 odstotki. V večletnem ciklusu imamo vedno spet viške pri klavnih govedih, manjka nam pa telet, prašičev in perutnine.

S tem nastane vprašanje možnosti izvoza klavnih goved. Evropska gospodarska skupnost, zlasti pa njene države Italija, Zahodna Nemčija in Belgija morajo uvažati še veliko klavnih goved in govejega mesa, toda — kakor so že pokazala zadnja leta — so te države pri svojem uvozu govejega mesa zelo muhaste in je na nje kot stalnega partnerja le težko računati, zlasti še zaradi tega, ker imata Francija in Holandska razmeroma visoke izvozne viške govejega mesa. Zato bo mogoče tradicionalni izvoz klavnih goved v Zahodno Nemčijo in Italijo držati le, če bomo na teh tržiščih nastopali s čredami kvalitetno enakomerno opitanih živali, kakor že nastopajo Jugoslavija in pa druge države.

Kar je bilo rečeno za izvoz klavnih goved, velja tudi za izvoz klavnih prašičev, s katerim je spričo naglega večanja površin koruze prej ali slej računati. Na območju Evropske gospodarske skupnosti prašičev skoraj ne bo več mogoče spraviti v denar, ker lastna proizvodnja krije povpraševanje več kot stoodstotno. Veliko večje možnosti uveljavljanja na trgu obeta perutnina, ker krije domača proizvodnja avstrijske potrebe komaj z tremi četrtinami, v Zahodni Nemčiji pa komaj s 40 odstotki.

Zgubil sem stranko, ker sem ji rekel, da jo bom peljal samo do Osemnajste ulice, naprej naj se pa pelje s podzemeljsko železnico. Pogledala me je s prezir in najela drug taksij. Nisem smel tvegati. Kaj bi bilo z Ethelo in otrokoma, če bi me odnesli v bolnišnico? Hudič naj vzame tak poklic! Ali se res ne bi dalo urediti tako, da bi nam dali spodobno plačo, da nam ne bi bilo treba stavkati, in da časopisi ne bi prinašali o nas slabih in neresničnih vesti? Zakaj ne bi mogli... prekleto... pozabil sem, da sem stavkokaz!

"Hoj, vi tam!" je vpila neka plavolasa dama. "Bi me peljali v dvanajsto ulico?"

"Zakaj pa ne?" sem zavpil, jezen sam nase. "Peljem vas, kamor hočete!"

"Kakšen fant!" je rekla in vstopila. Bila je visoka, plečata in zala ženska. Prižgala si je cigareto in si jela peti neko popevko. Pri priči sem začutil, da bom dožal dobro napitnino.

"Poj, taksij, poj," je zapela in odprla radio. Spet se je začela ena tistih žalostnih pesmi, ki jih nikakor ne morem prenesti. Spet sem pričel misliti na Ethelo in zdravnike, a ji navzlic temu nisem rekel, naj zapre radio. Bila je našminkana ko sam zlodej, toda pri priči sem opazil, da je čedna stvarca.

V šestnajsti ulici so me zaustavili. Biti jih je moralo več kot petdeset. Bili so tudi trije kifeljci, toda niso mogli ničesar.

"Izstopite, gospal!" so vpili šoferji.

Moja stranka jih je pognala k vragu. Moral bi ji bil čestitati.

"Izstopite, če ne, vas s silo vržemo ven!"

"Premalo vas je!" jih je nadrla.

"Zapri ta prekleli radio!" so se drli name.

Zaprl sem ga. Dva sta skočila na stopnico mojega avtomobila in moral sem ustaviti motor. Kifeljci so se skušali prebiti do mene, toda stavkarji so jih odrivali proč. To so delali ko za žalo, vendar so mislili resno. To šaljivo prerivanje je kifeljcem dalo vedeti, da jih bodo pogazili, če bodo začeli ostreje ukrepati. Ta čas je eden od fantov, ki sta skočila na stopnice, pomolil glavo v avto in v njem sem prepoznal Goldsteina.

"Saj to je Tom Davlin," je rekel in jel nagovarjati ostale, naj me puste pri miru.

neugodno. Vendar ga niso hoteli poslušati. "Vrzite ga ven!" če se pri tej priči ne vrne v garažo! Vržemo ga ven!"

Toda Goldstein ni hotel popustiti. Bil je eden maloštevilnih fantov v Veliki garaži, ki je vedel za moje težave. Slišal sem ga, kako jim je nekaj šepetal, in počutil sem se neugodno. Vendar ga niso hoteli poslušati. "Vrzite ga ven!" so spet vpili in mislil sem že, da me bodo pretepli. Nisem imel namena, da bi se jim upiral, saj sem razumel, da so bili besni name. Ta mah pa so zatulile sirene in privozili so trije policijski avtomobili. Kifeljci so trumoma kakali po njih. Prefili so z gumijevkami in si utrli pot do mojega avtomobila. Vžgal sem motor in ko sam zlodej zdrvel po ulici.

"Kaj jim je šepetal vaš tovariš?" me je vprašala stranka, ko sva minila prvi blok. "Pa ne, da bi imeli svoje geslo?"

"Ne vem," sem rekel.

(Dalje prihodnjič)

za oddih in razvedrilo

DONALD HONIG:

Nič ni popolno

Mračen in z žalostnimi očmi je sedel orjaški Jim Gulliver v majhni restavraciji na oglu Ulice Monte in čakal na svojega velikega prijatelja in duhovitega vodjo Cliffyja. Orjak Jim si nikoli ni upal lotiti se kake stvari, ne da bi predtem vprašal Cliffyja, in to ne brez razloga. Še nikdar, kolikor se spominja, se Cliffy ni zmotil, četudi je Jim vse njegove pripombe sprejemal z godrnjanjem in nezaupanjem. Sicer pa se je z njimi strinjal.

Tako je bilo tudi tokrat, ko mu je Cliffy razložil svojo zamisel. Jim je mrmral:

— To ne bo dobro. To ne bo dobro!

A Cliffy je bil navdušen:

— Vse sem dobro premislil. Ne brigaj se, saj mislim tudi zate.

— Kaj pomeni, da si vse dobro premislil? — je vprašal Jim.

Ljubi sorodniki

Ivana Vasiljeviča ni odlikovala pretirana nežnost. Prej bi mogli reči nasprotno. Toda nenadoma se je zazdelo, kot da bi se mu raztajala duša. Spomnil se je ljudi, spomnil se je sorodnikov.

Nekajkrat je brepeneče vzdihnil, sedel za mizo in napisal sestri pismo: »Pridi malo na obisk, — pravi v pismu, — zaželel sem si te!«

Sestra se je razveselila, da je dobila pismo od brata in da jo brat vabi v veliko mesto, in je odpotovala. Komaj je prestopila prag, jo je brat vprašal:

— Zakaj si sama? Kje imaš sina? — Saj nimam sina, ampak hčerko! — Sin ali hči, to je vseeno, saj ni veliko razlike. Zakaj nisi privedla s seboj hčerke...

— Piši, naj takoj pridejo vsi, kar jih imaš. Jaz plačam potne stroške. Sestra se je čudila in razmišljala: — Kako se je spremenil! Čisto drug človek je postal!

Naš »drug človek« in njegova žena Nina pa sta iskala sorodnike po vsej deželi in jih s pismi vabila k sebi.

In zgodilo se je, da je zjutraj pozvonilo pri vratih. Na pragu je stala ženska s kovčkom.

— Teta. — Aha, razumem! Čigava: ženina ali moja?

Ivan Vasiljevič ni videl tete celih trideset let in se je šele nedavno spomnil tudi nje.

— Aha, kar vstopitel! Se bomo že seznanili!

Zbralo se je mnogo moških in žensk. Celo krdelo sorodnikov. Da bi ne prišlo do zamenjav in pomot, si je Ivan Vasiljevič napravil beležnico in si napisal vanjo: Senja — vnuk, Kolja — bratranec, Nuša — nečakinja, Igor — za zdaj še neugotovljeno sorodstvo, itd.

Zvečer pijejo čaj, pred spanjem pa Ivan Vasiljevič prekontrolira navzočnost sorodstva, da se mu kdo ne bi izgubil v velikem mestu:

— Kolja!
— Tukaj!
— Petja!
— Tukaj!
— Katja!
— Se je poročila!
— Kako?
— Tako. Nismo dovolj pazili nanjo, pa si je v mestu že našla moža.

Nina Nikolajevna, Ivanova žena, pa teka okoli gostov. Nekaj jih razmesti po posteljah, nekaj po divanih, nekaj po tleh. In neprestano ščebetata:

— Cisto malo se bomo stisnili, pa bo prostora za vse!

— Nikar se ne trudite, hvala za gostoljubnost! odgovarjajo sorodniki v zboru.

In potem je Ivan Vasiljevič znova sedel za mizo in začel pisati. Zdaj pa ni pisal več sorodnikom, temveč rajonski stanovanjski upravi:

»Ker se je moja družina razširila za sedem članov in tako dalje, prošim za dodelitev večjega stanovanj!!!«

— No, najin posel! Lotila se ga bova nocoj. Seznanil sem se z vsemi podrobnostmi. Vse bo šlo po sreči! — je dejal Cliffy in s prsti bobnal po mizi. Nadaljeval je:

— Podrobnosti so v našem poslu najvažnejše. Na to je treba vedno misliti. — Nato je po krajšem odmoru pojasnil: — Hiša stoji čisto na periferiji. Bogati. Zelo bogati.

— Bogati? — Mislim na ljudi, ki v njej živijo. Na Banersove. V garaži sta dva luksuzna avtomobila. Vrtnar prihaja enkrat tedensko, da frizira travnik, ne glede na to, ali je potrebno ali ne. Gospa ima prekrasen krznen plašč. Hodil sem za njo, ko je nekega dne obiskovala trgovine. Nosi prave bisere, vredne tone zlata! Da bi samo videl njihove mačke! Bolj so rejene kakor naši kongresmani.

— A zakaj si tako prepričan, da se nama bo posrečilo? Ali nimajo sedov?

— Edini njihovi sosede so drevesa. Poslušaj, Banersove zasledujem že več mesecev. Vsak torek zvečer se odpeljejo v kino. Imava štiri dolge ure časa, da dobro prečeševa hišo.

— Zveni mi vse preveč lahko.

— Saj tudi je! Podrobnosti, kakor sem ti že tolikokrat povedal, so v našem poslu najvažnejše.

Prvi naslednji torek ob osmih zvečer sta Jim in Cliffy v bližini čakala, da bi se Banersovi odpravili v kino. Ko se je vsa družina v velikem črnem cadillacu odpeljala mimo njiju, je Cliffy potrepljal Jima in rekel: — Ej, moj dečko, poklicana sva, da jih olajšava bremena njihovega bogastva. Naprej!

Ko sta se počasi približevala hiši, je Jim zašepetal: — Kako bova prišla vanjo?

— Iz izkušnje vem, — je šepetaje odgovoril Cliffy, — da se najboljša metode odpro šele v zadnjem trenutku, ko se človek znajde pred samo nalogo. V našem poklicu se moraš zanesti tudi na neposredno notranjo spoznavo. Moja mi v tem hipu pravi, da je eno od oken odprto. V tem je nekaj logike, ali ne? Ni je gospodinja, ki bi bila tako pozorna, da bi ne pozabila zapreti vsaj enega okna.

Ta teorija pa se je prav kmalu pokazala za napačno. Vsa okna do zadnjega so bila čvrsto zaprta.

— Pa razbijva eno okno! — je predlagal Jim.

— To bi bilo precej nespametno, — je potrpežljivo odgovoril Cliffy. — Razbijanje stekla povzroča ropot, ki bi ga čuli tam, kjer bi ne bilo zaželeno. Raje si ogledva kletna okna. Poskušala sta tudi tam, toda zaman. Nobeno okno se ni dalo premakniti.

— To pomeni, da imajo v hiši dragocenosti, ki jih je vredno ukrasti... — je polglasno govoril Cliffy. — Berači nikoli ne zaklepajo vrat.

— Toda kako bi prišla v hišo? — je nestrpno vprašal Jim. — Poskušajva pri izhodu na dvorišni strani hiše. Časa imava še celo večnost.

Tudi pri dvorišnih vratih nista imela sreče. Bila so zaklenjena.

— Kaj če bi vlomila? — je predlagal Jim.

— To bi bilo, kakor da bi zvonil z zvonovi mestne katedrale. Vem, da na svetu nič ni popolno. Tudi najmočnejša trdnjava ima šibko stran. Morava jo samo najti. To je oblika velikega vojskovodje. Sicer sem jih pa pravkar odkril.

— Kaj si odkril?

— Dimnik.

— Dimnik?

— Kajpak, skozi dimnik se bova spustila in pobrala vse, kar nama pripada.

— Kako bova prišla na streho?

— S pomočjo lestvic.

— Kje so?

— V garaži. Vsaka garaža ima vsaj po eno lestvico. Ta domneva je bila točna. Vzela sta lestvico in jo krepko postavila ob zid. Povzpela sta se na streho in stala ob dimniku.

— Zdaj se sprsti dol in znotraj odpri vrata, Jim!

— Ti si manjši, Cliffy.

— Ne boš pustil, modrijan, da to storim jaz, ki sem za to tu, da mislim!

Jim ni ničesar odgovoril. V znak protesta je samo divje skomignil z rameni in se z nogami spustil v dimnik. Todo ni prišel globoko. Do prsi je bil v dimniku, nato ni mogel ne na levo ne na desno, ne dol ne gor.

— Ne morem se niti premakniti... — je vzdihoval Jim.

Cliffy se je približal in ga z obema rokama poskušal poriniti globlje. Ta napor je povzročil samo obupno stokanje orjaškega Jima. V dimniku se je počutil kakor da bi bil v njem zacementiran. Komaj je dihal.

— Cliffy... — je stokal, — ukreni kaj! Komaj diham. Pomisli, če kdo spodaj zakuri!

— Prenehaj razmišljati o neumnostih. Nekako te bom že rešil. Porušil bom dimnik. Grem poiskati orodje.

V tem trenutku ju je presenetil snop svetlobe iz baterijske svetilke,

Izberite tudi vi! Knjige za božično darilo

- France Prešeren: **POEZIJE**, faksimile rokopisa, edinstvena bibliofilska izdaja v krasni kaseti, 260 šil.
- Dušan Pirjevec: **IVAN CANKAR IN EVROPKA LITERATURA**, 490 str., vel. formata, slik. priloge, pl. 84 šil.
- France Bernik: **LIRIKA SIMONA JENKA**, študija o pesniku Sorškega polja, 308 str., pl. 52 šil.
- Mirko Rupel: **PRIMOŽ TRUBAR**, življenje in delo začetnika slovenske književnosti, 324 str., slik. priloge, polusnje 146 šil.
- Jože Pogačnik: **STRITARJEV LITERARNI NAZOR**, vloga Stritarja kot literarnega kritika, 248 str., pl. 52 šil.
- Jože Toporišič: **PRIPOVEDNA DELA FRANA S. FINŽGARJA**, razprava, 352 str., pl. 78 šil.
- France Koblar: **DVAJSET LET SLOVENSKE DRAME**, razvoj slovenske dramske umetnosti, dve knjigi skupaj 872 str., ilustr. pl. 154 šil.
- Vladimir Dedijer: **SARAJEVO 1914**, obširna študija o sarajevskem atentatu, 992 str., slik. priloge, pl. 240 šil.
- France Koblar: **SIMON GREGORČIČ**, življenje in delo pesnika, 436 str., velikega formata, ilustr., pl. 68 šil.
- Zoran Kržišnik: **JANEZ BERNIK**, delo umetnika v besedi in sliki, 188 str. velikega formata, ilustr., pl. 200 šil.
- Lev N. Tolstoj: **ANA KARENINA**, eden izmed najlepših romanov svetovne književnosti, dve knjigi skupaj 836 str., pl. 140 šil.
- Jorge Amado: **KATAKOMBE SVOBODE**, roman brazilskega ljudstva v boju za lepše življenje, dve knjigi skupaj 1004 str., ppl. 98 šil.
- Anton Slodnjak: **POGINE NAJ PES**, življenjski roman pisatelja Frana Levstika, dve knjigi skupaj 1188 str., polusnje 158 str.
- Margaret Mitchell: **V VRTINCU**, pretresljiv roman iz ameriške državljanske vojne, dve knjigi 1556 str. pl. 192 šil.
- Pearl S. Buck: **KITAJSKA TRILOGIJA**, romani »Dobra zemlja«, »Sinovi« in »Razkropljena družina«, tri knjige 1332 str., pl. 140 šil.

Posamezne knjige lahko dobite v knjigarni

„Naša knjiga“ Celovec, Wulfengasse

ki jo je držal policaj, stoječ na vrhu lestvice.

— No, zdaj se pa počasi spravita s strehe, fanta...

Cliffy je ubogal, medtem ko so poklicani gasilci komaj rešili velikega Jima. Ko so rušili dimnik, je Baners divje preklinjal, ker je moral gledati, kako poka opeka na strehi njegove hiše.

Pozneje, na policijski postaji, je Cliffy v navzočnosti lastnika vprašal policajca: — Kdo nas je videl?

— Lastnik hiše Baners sam! — je odgovoril policaj.

— Mislim sem, da ste odšli v kinol — je Cliffy očitajoče dejal Banersu.

— Saj sem. Toda med predstavo sem se spomnil, da sem pozabil zakleniti vrata glavnega vhoda...

Potem je kot poziv na dvoboj napisal nekaj besed na naslov gospodične Roche. Odgovorila mu je. In tedne potem ga ni več zanimal radijski spored, pač pa pošta.

Ko se mu je zdelo, da to ni več nespodobno, ji je predlagal, da bi se srečala v neki slaščičarni. Tokrat je zaman čakal pismo na zelenem, rahlo dehtečem papirju, karšnega je bil navadno našel v svoji jutranji pošti, saj sta si pisala vsak dan. Odkar je bil začel pisati svoja pisma z nežnim naslovom, mu je obširno odgovarjala. Nikoli pa ni izdala svojega pravega naslova. Še zmeraj ji je moral pisati na radijsko postajo.

Obupan ji je zaaj napisal štiri pisma eno za drugim. Šele na četrtlo je dobil kot odgovor zbirko pesmi Alfreda de Vigny, v kateri je bila pesnitev »Človeška trojnost«. Pod naslovom je bilo z rdečim svinčnikom napisano kot ultimat:

»Če obljubite, da mi ne boste več postavljali nesmiselnih zahtev, si lahko še naprej dopisujete. V nasprotnem primeru od mene ne boste dobili nobenega glasu več.«

Zdaj je Marcel Govin starejši gospod. Z ženo stanuje na posestvu blizu svojega sina, snahe in vnukov.

Življenje mu je darovalo veliko radosti in zadovoljstev, skrbi pa le malo. Toda razlago za skrivnostni glas je dobil šele pred nekaj dnevi v nekem časopisu:

»Zvedeli smo, da je v svojem stanovanju v ulici Kleber umrla gospodična Mercedes Roche, stara 64 let. Gospodična Roche je bila študirala petje pri Nicolu Breliniju, igralstvo pa pri Julietti Remboure. Mercedes Roche je bila izredno nadarjena, lahko bi postala druga Sarah Bernard ali velika pevka, toda neusmiljena usoda ji je preprečila, da ni mogla stopiti pred občinstvo, razen v radijski oddaji. Bila je namreč pritiklavka.«

Za dobro voljo

»Pozdravljen, Jakec! Kam se pa pe-lješ?«

»V Benteke, na poročno potovanje grem.«

»Kako, grem? Da, kje pa imaš ženko?«

»Ženka je Benteke že videla, zato je ostala doma.«

Profesor: »Minka, nič več nisem zadovoljen z vami. Sobe mi nič več v redu ne pospravljate in tudi s kubo nisem zadovoljen. Poiščite si drugo službo.«

Minka: »Ne kvasi no neumnosti, Bonifac, kaj si pozabil, da sva se poročila!«

Žena: »Kam pa greš, Francelj?«
Mož: »Še ne vem.«
Žena: »Kar mirno povej, saj ti tako ne verjamem.«

»Ali je Janez zelo goreč ljubimec?«
»Še zdaleč ne. Včeraj je nastal v moji sobi kratek stik in Janez je ves večer popravil elektriko.«

Polde in Nace sta na koncertu. V odmoru se Nace obrne k Poldetu:

»Najraje poslušam glasbo z zaprtimi očmi.«
»Že prav,« odvrne Nace, »a smr čati ti vendar ne bi bilo treba.«

»Vedno sem imel srečo v ljubezni!«
»Hm, pa se le nisi še oženil.«
»Vidiš, to je pa tista sreča, ki sem jo imel!«

Jurček (pred kipom Venere): »Mamica, zakaj pa ta žena nima nič rok?«
Mamica: »Vidiš, Jurček, ker si je grizla nohtel!«

»Ti bi moral začeti drugačno življenje!«
»Prepozno je!«
»Nikoli ni prepozno!«
»No, potem pa še lahko počakam!«

»Prve mesece sem imel svojo ženo tako rad, da bi jo najraje pojedel. Danes pa mi je žal, da tega nisem storil.«

Oče: »No, zdaj pa odkrito povej, Janezek, kdo je danes znal najbolje v šoli?«

Janezek: »Če sem odkrit, očka, učiteljica!«

Avstrijski dogodki

DRUGI DEL AVTOCESTE NA BRENNER ZGOTOVLJEN

Drugi del avtoceste Innsbruck—Brenner je bil v nedeljo izročen svojemu namenu. Od 37 kilometrov dolge avtoceste je s tem zgotovljenih 22 kilometrov. Njena gradnja bo končana do leta 1970. Avtocesta vsebuje 42 mostov s skupno dolžino 10 km, speljana pa je tako, da omogoča brzino 100 km na uro. V primerjavi s svojo dolžino bo ta avtocesta ena najdražjih avtocest v Evropi. Njen kilometer stane 75 milijonov šilingov.

GRAZ SE PRIPRAVLJA NA POMLADANSKI JUGOVZHODNI SEJEM

Kakor je že dni sporočila sejmska uprava, bo prihodnji graški jugovzhodni sejem v času od 25. aprila do 5. maja. Ker je letošnja graška sejma obiskalo skupno okoli 200.000 Jugoslovancev, hoče sejmska uprava sedaj svojo propagandno dejavnost v Jugoslaviji še povečati. Pri tem se bo poslužila vseh množičnih informatorjev, kakor so to tisk, radio, televizija, kino in drugi. Da bi povečala tudi zanimanje med poslovnimi krogi, hoče prirediti v Jugoslaviji še 7 tiskovnih konferenc. Prvič bo svojo pozornost posvetila tudi Madžarski. Ker je „madžarski teden“ na zadnjem jesenskem sejmu rodil lepe uspehe, bo za prihodnji sejem razširila svojo propagandno dejavnost tudi na Madžarsko.

AVSTRIJSKA TURISTIČNA BILANCA 1966-67

Te dni so bili objavljeni prvi podatki o finančnih uspehih turističnega leta 1966-67, ki je končalo z 31. oktobrom 1967. Ti podatki kažejo, da je minulo turistično leto v inozemskem turizmu prineslo naši državi deviz v vrednosti 15.774.000.000 šilingov. S tem se je devizni priliv inozemskega turizma povečal za 2,3 odstotka. To povečanje je omogočil le zimski turizem, kajti v mesecih junij, julij in avgust je bil devizni priliv manjši kot pred enim letom. Med letom 1964-65 in letom 1965-66 je devizni priliv narasel še za 6,6 odstotka.

Neprimerno bolj so letos narasli izdatki avstrijskih turistov v inozemstvu. Narasli so za 20,5 odstotka na 5.199.000.000 šilingov. S tem je devizni saldo letošnjega turizma znašal le še 10.595.000.000 šilingov, medtem ko je lani znašal 11 milijard 118.000.000 šilingov.

S TRAKTORJEM PO SVETU

Minuli teden v četrtek je v Celovec priptoval znani dunajski novinar in potopisec August Jentsch, ki je šel septembra minulega leta s traktorjem tipa Sleyr 180 na pot po Aziji, Avstraliji in Afriki. Na tej poti je s traktorjem brez vsake okvare prevozil 35.000 kilometrov, najmanj toliko kilometrov pa je prevozil z ladjo. Iz Celovca se je podal v Graz, kjer je končal svoje enako zanimivo kot nenavadno polovanje.

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA I. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.30, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Pozdrav — 5.33 Dobro jutro — 6.12 Jutranji ritem — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dabrodolci z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Lepi glas — 11.30 Roman — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.30 Slavnih dirigentov, slavni orkestri — 14.45 Mednarodne gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

Sobota, 9. 12.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.09 Pet minut agrarne politike — 9.00 Smeš spada k oliko — 13.30 Tehnični razgledi — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Iz literarne delavnice — 15.00 Trejli koncert nižjeavstrijskih glasbenih umetnikov — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Velika Britanija poje — 19.45 Humbergov kaledifon — 20.00 Portret: Karl Heinz Waggerl — 21.00 Ura pesmi — 22.20 Srca sveta.

Nedelja, 10. 12.: 7.05 Včerajšnji favoriti popevk — 8.05 Ogljedalo tiska — 9.10 Satirična oddaja — 11.00 Orkestralni koncert — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 14.30 Stiriideset dni Muse Dagher, roman — 15.00 Godalna skupina Wilhelm Dumka — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Pomembni znanstveniki — 18.00 Nič kot veselje z glasbo — 19.10 Pol skozi advent — 20.00 Poje baritonist Gerard Souzay — 21.00 Vsa pola vodijo na Dunaj.

Ponedeljek, 11. 12.: 6.05 Odkrilo povedano — 9.00 Za prijatelje glasbe — 16.45 Pesem Maxa Regerja — 17.15 Knjiga tedna — 17.30 Aktualnosti s sveta krščanstva — 20.00 Luna se smeji — 20.30 LER koncertna sezona.

Torek, 12. 12.: 6.05 Preden odidele — 6.09 Kratko in jedrnatlo — 9.00 Za prijatelje glasbe — 16.45 Mendelssohnovi dueti — 17.15 Orakel, pripovedka — 17.30 Znanje časa — 18.00 Proračunska debata v parlamentu — 20.00 Spectrum Avstrije — 21.00 Holandska zabavna glasba.

Sreda, 13. 12.: 9.00 Za prijatelje glasbe — 15.45 Koncertna ura — 16.45 Pesmi in balade — 17.15 Lirik Günter Eich — 7.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.00 Proračunska debata — 19.30 Tannhäuser, opera.

Četrtek, 14. 12.: 6.05 Preden odidele — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 16.45 Pesmi

PRAVO ČASNO

mislite na božična in novoletna voščila, ki jih v obeh jezikih in bogati izbiri motivov že zdaj dobite v knjigarni

NAŠA KNJIGA

Celovec Wulfeng.

in balade — 17.15 Avstrijska literatura danes — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.00 Proračunska debata — 20.00 Avstrijska reportaža — 21.00 Dva krat dva je pet — 21.30 Osmrtinica za časa življenja.

Petek, 15. 12.: 6.05 Nihče ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 16.45 Pesmi Eduarda Griega — 17.15 Joseph Albrich — 17.30 Mednarodna radijska univerza — 20.00 Trpljenje Petra Oheya, komedija — 21.00 Večerni koncert — 21.30 Pogledi in razgledi.

Regionalni program

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.10, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.45 Kmezijska oddaja — 6.25 Jutranja razmišljanja — 6.50 Jutranja telovadba — 8.10 Gospodarska oddaja — 8.20 Glasba zale — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmezijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.10 Objave, pregled sporeda — 13.25 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Po željah — 18.15 Godba na pihala — 18.30 Odrsev časa — 18.55 Lahko noč za

otroka — 19.00 Šport — 19.57 Pregled sporeda — 23.10 Ogljedalo poročil.

Sobota, 9. 12.: 8.20 Jutranji koncert — 11.00 Naša lepa domovina — 14.00 Zabavna glasba — 15.00 Človek kot ti in jaz, roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Z bobni in trobentami — 18.00 Vaš hoby — 18.15 Glasba za delopust — 20.10 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 10. 12.: 8.05 Kmezijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z godbo — 10.30 Hiša s šestimi nadsirropji — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.00 Za avtomobiliste — 13.10 Ogljedalo mestnega gledališča — 13.25 Vedro in veselo — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Procesija, komedija — 17.05 Čaj ob petih — 18.00 Ogljedalo koroškega tiska — 18.20 Kulturno politične perspektive — 18.45 Pridite in prepevajte — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Vesela vdova, operela.

Ponedeljek, 11. 12.: 9.30 Širni pisani svet — 13.45 Knjige za božično darilo — 14.00 Zenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 17.10 Glasba je naš konjiček — 18.15 Koroški visokoškolski tedni — 19.30 XY ve vse — 20.10 Velika odločitev — 21.30 Glasba za počitek.

Torek, 12. 12.: 9.30 Zabavna glasba — 14.00 Mladinska oddaja — 15.30 Nova koroška pesem — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Svet je lep — 18.00 Paspeševanje koroške visoke šole — 20.00 Franz Schubert in 20. stoletje.

Sreda, 13. 12.: 9.30 Knjige koroških založb — 13.45 Knjige za božično darilo — 15.30 Otroška ura — 17.10 Malo, le še malo počakaj — 18.00 Znanstveni pogovor o knjigah — 20.10 Melodije o mraku — 21.00 Brati in razumeli — 21.15 Zadnje ure Johna F. Kennedyja — 22.20 Obračunljiva jugovzhod.

Četrtek, 14. 12.: 9.30 Dežela Drave — 15.30 Jaz in njegov človek — 15.45 Stara dama — 17.10 Film čisto akademsko — 18.00 Kmezijska oddaja — 18.15 Koroške pihalne godbe — 19.30 XY ve vse — 20.10 Krapfenbacherjev Simej — 21.00 Koncert ljudskih pesmi.

Petek, 15. 12.: 9.30 Ruska narodna glasba — 13.45 Knjige za božično darilo — 14.00 Pravljice in narečju — 15.30 Mladinska glasba — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Mars, rdeči planet — 20.10 Črna kuhinja in električni štedilnik — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

Slovenske oddaje

Sobota, 9. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 10. 12.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 11. 12.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za ženo in dom — 18.00 Koroški pevski zbori, moški zbor SPD Loga vas.

Torek, 12. 12.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Cerkev in svet.

Sreda, 13. 12.: 14.15 Poročila, objave — Kar želita, zaigramo.

Četrtek, 14. 12.: 14.15 Poročila, objave — Zeleni gozd je lavčev gaj — Jezikovne napake.

Petek, 15. 12.: 14.15 Poročila, objave — Od pelka do pelka — Poganstvo in krščanstvo v naših šegah.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svelujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danos za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmaljski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentariji — 16.00 Vskan dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturna.

Sobota, 9. 12.: 8.08 Glasbena matineja — 9.25 Naši ansambli zabavne glasbe — 11.15 Kar po domače — 12.10 Iz galerije glasbenih portretov — 12.40 Popevke iz študija 14 — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Iz dnevnika, podlistek — 17.35 Igramo beat — 18.15 Pravkar pripelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Minute z Marjano Deržaj — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 10. 12.: 7.30 Za kmezijske proizvajalce — 8.05 Tacek, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.10 Voščila — 13.15 Iz partitur mojstrov operne glasbe — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.30 Humoreska ledna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Tri popularne apane arije — 17.30 Smrt nedolžnega velikana, igra — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.15 Srečanin večer.

Ponedeljek, 11. 12.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlado radovedneže — 9.45 Mladinski pevski festival 67 — 11.15 Cocktail melodij in plesnih zvokov — 12.10 Narodni molivi — 12.40 Kvintet Niko Štrifof — 14.35 Voščila — 15.40 Mali zbor Lira iz Kamnika — 17.05 Operni koncert slavni solistov — 18.15 Signali — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Minute z orkestrom Pieskar — 20.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 12. 12.: 8.08 Z našimi solisti po slovanskih operah — 9.25 Tamburaški zbor RTV Zagreb — 9.40 Cicibanov svet — 11.15 V ritmu današnjih dni — 12.10 Iz opusa Sama Vremšaka — 12.40 Tuji pihalni orkestri — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 14.35 V tričetrtinskem taktu — 15.40 V tork nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Lepa slovenska narodna pesmi — 18.45 Družba in čas — 19.15 Pajo in igrajo Les Chachakas — 20.00 Čast mi je, igra — 21.15 Deset povcev, deset melodij.

Sreda, 13. 12.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.45 Polica in Celizelj, glasbena pravljica — 11.15 Slovenske narodne in narodno zabavne — 12.10 Dva Händlova koncerta — 12.40 Operetni napevi — 14.05 Igramo za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.45 Prva doživljaja, podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Odskočna deska — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Minute s plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 20.00 Vrhovi operne paustvarjalnosti.

Četrtek, 14. 12.: 8.08 Iz oper italijanskih veristov — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 12.15 Recija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 12.10 Matija Gubec, odlomki iz opere — 12.40 Pihalne godbe — 14.05 Izbrali smo vam — 15.40 Mali recitali — 17.05 Četrkov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.15 V ritmu sambe — 20.00 Četrkov večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 15. 12.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Poje Ladko Korošec — 11.15 Orkester belgijskega radia — 12.10 Zvira voda — 12.40 Na kmečki peč — 14.05 Veliki valček in uvertura — 14.35 Voščila — 15.45 Kulturni glasov — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 19.15 Orkester RTV Ljubljana — 20.00 Glasbeni cocktail — 20.30 Slovenska zemlja in pesmi in besedi — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

NOVICE IZ SLOVENIJE

AVTOMATSKA TELEFONSKA CENTRALA V SLOVENJEM GRADCU

V nedeljo so v Slovenjem Gradcu odprli novo poštno poslopje in istočasno izročili svojemu namenu novo avtomatsko telefonsko centralo, ki jo je izdelala Iskra Kranj. Telefonska centrala ima zmogljivost 300 priključkov in jo je mogoče povečati na 1000 priključkov. Po zemeljskem kablu je nova centrala povezana z vozelnjo avtomatsko telefonsko centralo v Dravogradu, od tam pa z avtomatsko centralo Maribor. Prihodnje leto bodo na vozelnjo centralo v Dravogradu priključili še Prevalje, zemeljski kabel med Ravnami in Dravogradom pa je že v prometu. Ker so pred kratkim tudi v Ptuj odprli avtomatsko telefonsko centralo in jo povezali z Mariborom, bo kmalu skoraj celotno telefonsko omrežje vzhodne Slovenije avtomatizirano.

KOPRSKA LUKA IN JUGOSLOVANSKI POMORSKI PROMET

Ko je leta 1957 pričela koprška luka obratovati je bila s 55.000 ton prometa na jugoslovanskem pomorskem prometu udeležena z 0,6 %. Njena udeležba na tem prometu je iz leta v leto naraščala in dosegla lani 759.000 ton prometa. S tem je njena udeležba na jugoslovanskem pomorskem prometu narasla na 4,62 odstotka.

Še bolj je v tem času naraščala udeležba koprške luke na mednarodnem prometu jugoslovanskih luk. Leta 1957 je z 10.000 tonami znašala komaj 0,2 %, lani pa je s prometom 752.000 ton znašala že 6,02 %.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 9. 12.: 16.20 Poročila — 16.25 Patrik in Putrik — 16.40 Film zale — 17.10 Knjižni kotiček — 17.40 Plesna šola — 18.40 Kaj vadimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Tri anodejanke Ludwiga Thoma — 21.40 Športni dnevnik — 22.10 Vprašanje tedna — 22.35 V mreži FBI.

Nedelja, 10. 12.: 15.25 Poročila — 15.30 Tukaj prihaja Petter — 16.00 Svet mladine — 16.15 Kako živimo Evropejci — 17.00 Športna poročila — 18.00 Postolovščina dobrega vojaka Švajka — 18.30 Nedelja v Londonu — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.15 Črni petek — 21.45 Pimpinone, veseloigra.

Ponedeljek, 11. 12.: 18.00 Francoščina — 18.30 Naša velika sestra — 19.00 Karl Heinrich Waggerl — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Klub črnih vrtnic, kriminalka — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Med poljetjem in zimo.

Torek, 12. 12.: 18.00 Angleščina — 18.30 Nočni kurir javlja — 19.00 Padaba Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ta-la-naš svet — 21.00 Časovni ventil — 22.30 Z očmi naših otrok.

Sreda, 13. 12.: 11.20 Tale naš svet — 12.05 Časovni ventil — 17.05 Predstava lutkovnega gledališča — 17.50 Mala veda risanja — 18.30 Aktualna kultura — 19.00 Razmišljanje se obrestuje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tempi nostri, epizoda — 21.45 Jack's Angels.

Četrtek, 14. 12.: 12.00 Sale mesto dela zgodovino — 18.00 Italijanščina — 18.30 Ljubljanci naših staršev — 19.00 Športni kaledifon — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vzhodni veter — 22.40 Literarni salon.

Petek, 15. 12.: 11.00 Tempi nostri — 12.30 Jack's Angels — 18.00 Francoščina — 18.30 Festival Ann — 19.00 Nova iz kmezijsva — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cuda živalskega sveta — 21.00 Lili, povest sirotke — 22.35 Jazz v Ameriki.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 9. 12.: 17.00 Dežurna ulica — 17.40 Vsaka sobota — 17.55 Obzornik — 18.15 Oddaja za otroke — 19.15 Sprehod skozi čas — 20.00 Dnevnik — 20.30 Festival ansambla JLA — 21.40 Junaki cirkuške arene — 22.10 Gidano, film — 23.15 Drsalna revija.

Nedelja, 10. 12.: 9.30 Poljudno znanstveni film — 10.00 Kmezijska oddaja — 10.45 V plesnem ritmu — 11.10 Kaledifon — 11.30 Junaki cirkuške arene — 16.00 Mednarodna drsalna revija — 17.00 Ljubezzen, oh ljubezzen — 18.25 Karavana — 19.10 Dolga, vrača poljetje — 20.00 Dnevnik — 20.50 Magazin — 21.50 Lirika.

Ponedeljek, 11. 12.: 10.40 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 18.35 Film za otroke — 18.50 Svet na zaslonu — 19.30 Obzornik — 20.10 Celovečerni film — 21.40 Kulturna oddaja.

Torek, 12. 12.: 10.35 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 18.35 Film za otroke — 18.50 Svet na zaslonu — 19.30 Obzornik — 20.10 Celovečerni film — 21.40 Kulturna oddaja.

Sreda, 13. 12.: 17.05 Lutkovna igra — 17.25 Poljudno znanstveni film — 17.55 Obzornik — 18.15 Ne črna, ne bela — 19.00 Reportaža — 20.00 Dnevnik — 20.40 Tekma, igra — 21.30 Mednarodni jazz festival v Ljubljani.

Četrtek, 14. 12.: 10.35 Angleščina — 17.10 Tik tak — 17.25 Slike sveta — 17.55 Obzornik — 18.15 Kaledifoskop — 18.35 Čas v studiu — 19.00 Dežurna ulica — 20.00 Dnevnik — 20.30 Aktualni razgovori — 21.40 Drama.

Petek, 15. 12.: 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Oddaja za otroke — 17.55 Obzornik — 18.15 Mladinski koncert — 19.05 Človek, znanost in proizvodnja — 19.40 Aktualna tema — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.

PEČI in ŠTEDILNIKI v največji izbiri

Podjunska trgovska družba bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

V krščanski žalosti sporočamo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, da je naša mati, stara mati in prababica

Marija Rapold, roj. Grubelnik

p. d. Pastirkova mati iz Bele

po kratki in težki bolezni, sprevidena z zakramenti za umirajoče, odšla k Bogu po večno plačilo v soboto 25. novembra 1967 v 79. letu svoje starosti.

Drago našo pokojno smo spremili na zadnji zemeljski poti od hiše žalosti v Železni Kapli št. 33 na pokopališče pri Dev. Mariji v Trnju v ponedeljek 27. 11. 1967 ob 11. uri.

Dušo blage rajnice priporočamo v spomin pri daritvi svele maše in v molitvi.

Železna Kapla, Bela, Korte, Koprivna, Žitara vas, Stiefern.

Za rajno žalujejo:

olroci Andrej, Štefan, Rozina, Marjetka Maks in Jožef;
brat Janez in ostali sorodniki